

MKVK - KÖTELEZŐ SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉS 2022

315. témaszámú (2019-ben felülvizsgált) nemzetközi könyvvizsgálati standard a lényeges hibás állítás kockázatainak azonosítása és felmérése

Bohus Gabriella
Gábor Gabriella

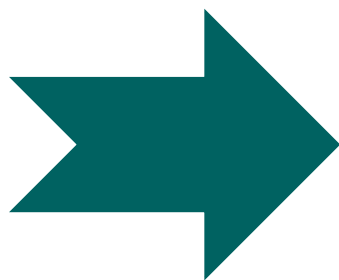
1

Bevezetés

315. témaszámú (2019-ben felülvizsgált) nemzetközi könyvvizsgálati standard => 2023. január 1-től

- 315. témaszámú (2019-ben felülvizsgált) nemzetközi könyvvizsgálati standard
- A mostani standard az ISA 315 – A lényeges hibás állítások kockázatának azonosítása és értékelése felülvizsgált standard, 2019-ben újból felülvizsgált változata, tehát a könyvvizsgálat **tervezési szakaszához** kapcsolódik;
- A változtatások és az új követelmények célja, hogy tisztázzák és segítsék a könyvvizsgálót a lényeges hibás állítások kockázatának következetesebb és erősebb azonosításában és értékelésében.
  - a pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatára alkalmazandó

Felülvizsgált, de ez egy új alapokra helyezett standard!

Új standard, új kockázati megközelítéssel:

- A lényeges hibás állítások kockázatának azonosítása és értékelése a könyvvizsgálati munkafolyamat középpontjában áll.
  - A kockázatazonosítási és értékelési folyamat minősége ezért átfogó hatással hatással van az audit minden aspektusára.
  - A gazdálkodó egység és környezete, az alkalmazandó pénzügyi beszámolási keretrendszer és a gazdálkodó egység belső kontroll rendszerének megismerése referenciakeretet biztosít a könyvvizsgálónak, amelyen belül azonosítja és értékeli a lényeges hibás állítások kockázatait.
-
- ✓ A kockázatok azonosítására még nagyobb hangsúly helyeződik;
  - ✓ Lényeges hibás állítás kockázatának még célzottabb beazonosítása;
  - ✓ Új audit kockázati modell alkalmazása.

Méretre
szabhatóság

Áttekintés

ISA 315 (felülvizsgált) versus ISA 315 (2019-ben felülvizsgált)

1. lépés

A gazdálkodó egységnek és környezetének, a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelveknek, valamint a gazdálkodó egység belső kontroll rendszerének a megismerése

Fő változások

- Egyértelműbbé tétele annak, hogy **miért** kell alapos ismereteket szerezni a gazdálkodó egységről,
- A gazdálkodó egységre vonatkozó **pénzügyi beszámolási keretelvek** megismerésének kiemelése,
- **Kockázatfelmérési eljárások** meghatározása, részletezése (megfigyelés, szemrevételezés, elemző eljárások, interjúk),
- A **kontrollok fogalom** meghatározásának pontosítása,
- Nagyobb hangsúlyt kap az **IT környezet felmérése**, az IT alkalmazások használatából eredendő kockázatok azonosítása.

ISA 315 (felülvizsgált) versus ISA 315 (2019-ben felülvizsgált)

2. lépés

**A lényeges hibás állítás
kockázatainak azonosítása és
felmérése**

Fő változások

- Az **eredendő kockázat** fogalmának megváltozása, a kockázatok azonosítása a kockázatbecslést megelőzően és nem egyszerre,
- **Automatizált eszközök és technikák** alkalmazása a kockázatfelmérési eljárásokban,
- A belső kontrollok felmérésénél a "**mi nem működik megfelelően**" "**mi romolhat el, mi lehet hibás**" kérdésre fókuszálás,
- Abban az esetben ha a könyvvizsgáló nem végez a kontrollok működési hatékonyságára vonatkozó tesztet, akkor a lényeges hibás állítás kockázata megegyezik az **eredendő kockázattal**.

ISA 315 (felülvizsgált) versus ISA 315 (2019-ben felülvizsgált)

3. lépés

Hatás a
könyvvizsgálói
eljárásokra

Fő változások

- Hangsúly a **jelentős ügyletcsoportok, számlaegyenlegek és közzétételek** kijelölésére
- Nem minden állításra kell alapvető vizsgálati eljárásokat elvégezni a jelentősnek megjelölt ügyletcsoportokra, számlaegyenlegekre, közzétételekre vonatkozóan, **csak a releváns állításokra.**
- A **lényeges, de nem jelentős** kockázatúnak értékelt ügyletcsoportokra, számlaegyenlegekre, közzétételekre **alapvető könyvvizsgálati eljárásokat** kell végezni, de ezek **nem kapcsolódnak állításokhoz.**
- **Visszamérés** („stand back requirement”), mint követelmény - mivel ha nem azonosítunk releváns állítást egy Végrehajtási Lényegesség („VL”) feletti területre vonatkozóan, nem kell eljárást végeznünk rá.

ISA 315 (felülvizsgált) versus ISA 315 (2019-ben felülvizsgált)

Ezen **változások eredményeképpen**, tehát:

1. Az ügyfél és környezete **megismerésének** erősítése, elmélyítése;
2. A kockátfelmérési eljárás megerősítése => a társasághoz kapcsolódó **tényleges kockázatok** azonosítása és értékelése;
3. Ezen **tényleges kockázatokra fókuszáló** munkavégzés;
4. **Kevesebb audit munka** azon számlaegyenlegekre, melyekkel kapcsolatban **nem azonosítottak releváns állításokat**.

Új és változó fogalmak

Új és változó fogalmak

Régi ISA 315R fogalmak (5)	Változó fogalmak az ISA 315R(2019)-ben	Új fogalmak az ISA 315R(2019)-ben
Állítások	Állítások	Kontrollok
Üzleti kockázat	Üzleti kockázat	Általános informatikai (IT-) kontrollok
Belső ellenőrzés	Belső kontroll rendszer	Információfeldolgozási kontrollok
Kockázatbecslési eljárások	Kockázatfelmérési eljárások	Eredendő kockázati tényezők
Jelentős kockázat	Jelentős kockázat	IT környezet
		Releváns állítások
		Jelentős ügyletcsoport, számlaegyenleg vagy közzététel

Ahogy fent látható a fogalmak nevéből, több fogalom már eddig is létezett, használtuk, csak más tartalommal tölti meg az új standard!

2

A standard változásokról részletesen

A gazdálkodó egységnek és környezetének, a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelveknek, valamint a gazdálkodó egység belső kontroll rendszerének a megismerése

A gazdálkodó egységnek és környezetének, a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelveknek megismerése

Főbb változások összefoglalása - 1

- Fokozott hangsúlyt fektet a felülvizsgált standard a **vizsgált gazdálkodó egység megértésére**
  - az általa alkalmazott **üzleti modellre**
  - az **IT környezetre** (IT infrastruktúra, IT alkalmazások, IT folyamatok)
  - a fentiek megismerése által pedig az **eredendő kockázatok azonosítására**
- Nagyobb hangsúly van a **pénzügyi beszámolási keretelvek** fontosságán a lényeges hibás állítás kockázatainak azonosításában. Kiemeli annak fontosságát, hogy **megértsük a gazdálkodó egység gyakorlatát** az ágazatspecifikus ügyletcsoportokra, számlaegyenlegekre, és közzétételekre, az árbevétel megjelenítésére, a pénzügyi instrumentumok elszámolására stb.
- A **számviteli politika** kiválasztásának és alkalmazásának megismerésére vonatkozó követelmény nem változott.

A gazdálkodó egységnek és környezetének, a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelveknek megismerése

Főbb változások összefoglalása – 2

A gazdálkodó egységnek és környezetének, valamint a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelveknek a megismerése

(ai) A gazdálkodó egység szervezeti felépítése, tulajdonlása és irányítása, valamint üzleti modellje, beleértve, hogy az üzleti modell milyen mértékben integrálja az IT használatát; (Hiv.: A56–A67. bekezdések)

(aii) Ágazati, szabályozási és egyéb külső tényezők; (Hiv.: A68–A73. bekezdések)

(aiii) A gazdálkodó egység pénzügyi teljesítményének értékeléséhez a szervezeten belül és azon kívül használt mérőszámok; (Hiv.: A74–A81. bekezdések)

(b) A vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelvek, valamint a gazdálkodó egység számviteli politikái és azok bármely változtatásának okai; (Hiv.: A82–A84. bekezdések)

c) Azoknak az eseményeknek és körülményeknek az azonosítása, amelyeknek a jellemzői (eredendő kockázati tényezők) lényeges hibás állítások kockázatát jelenthetik a pénzügyi kimutatások szintjén.

d) Annak megállapítása és felmérése, hogy az eredendő kockázati tényezők vajon lényeges hibás állítás kockázatát jelentik-e az állítások szintjén.

A gazdálkodó egységnek és környezetének, a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelveknek megismerése

Főbb változások összefoglalása - 3

- **Elvégzendő eljárások**

- **Kockázatfelmérési eljárások**

- ✓ A vezetéssel és a gazdálkodó egységen belüli egyéb megfelelő személyekkel, beleértve a belső audit funkción belüli személyeket (ha van ilyen funkció), készített interjúkat,
- ✓ Elemző eljárásokat,
- ✓ Megfigyelést és szemrevételezést

- **A könyvvizsgáló nem lehet annyira elfogult, hogy:**

- ✓ csak olyan bizonyítékokat szerezzen, amelyek alátámasztják a lényeges hibás állítás kockázatai azonosításának és felmérésének az eredményét, és
- ✓ kizárja az egymással ellentmondó információkat.

- **A korábban szerzett információkat értékelni kell, hogy relevánsak, megbízhatóak-e a tárgyévi audithoz.**

A gazdálkodó egységnek és környezetének, a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelveknek megismerése

Üzleti modell megismerése

- ✓ A gazdálkodó egység **tevékenységeinek körét**, és hogy **miért** végzi azokat a tevékenységeket;
- ✓ A gazdálkodó egység **felépítését** és **működésének nagyságrendjét**;
- ✓ A **piacokat** és azt, hogy **hogyan** foglalkozik ezekkel a piacokkal (fő termékek, vevőszegmensek és forgalmazási módok);
- ✓ A gazdálkodó egység által tevékenységeinek végzése során alkalmazott **üzleti vagy működési folyamatokat** (például befektetési, finanszírozási és működési folyamatok);
- ✓ Az **erőforrásokat** (például pénzügyi, emberi, intellektuális, környezeti és technológiai) és egyéb **inputokat és kapcsolatokat** (például vevők, versenytársak, szállítók és munkavállalók), amelyek szükségesek vagy fontosak a sikere szempontjából;
- ✓ Azt, hogy a gazdálkodó egység **üzleti modellje hogyan integrálja az IT használatát** a vevőkkel, szállítókkal, hitelezőkkel és egyéb érdekelt felekkel folytatott tranzakcióival kapcsolatban.

A gazdálkodó egységnek és környezetének, a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelveknek megismerése

Üzleti kockázatok - áttekintés

- Az üzleti kockázat minden olyan, általában **előre nem látható** esemény miatti kockázatot jelent, amely az üzleti tevékenységet **negatívan befolyásolja**, akár veszteséget is okozhat.
- Az üzleti kockázatok felmérésekor arra kell figyelniük, hogy **csak azokat** vegyék számításba, amelyek **lényeges hibás állítás kockázatát eredményezhetik** a **pénzügyi kimutatásokban!**

A gazdálkodó egységnek és környezetének, a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelveknek megismerése

Üzleti kockázatok - típusai

1. Stratégiai kockázat

- kihívás az alapvető üzleti tevékenységre

2. Pénzügyi kockázat

- pénzügyi irányításban rejlő kockázat, likviditási kockázat

3. Működési kockázat

- a működés belső elégtelenségeiből fakadó kockázat

4. Reputációs kockázat

- hírnevét csorbító kockázat

5. Egyéb kockázatok

- környezeti, politikai, jogi pl.

Példa 1

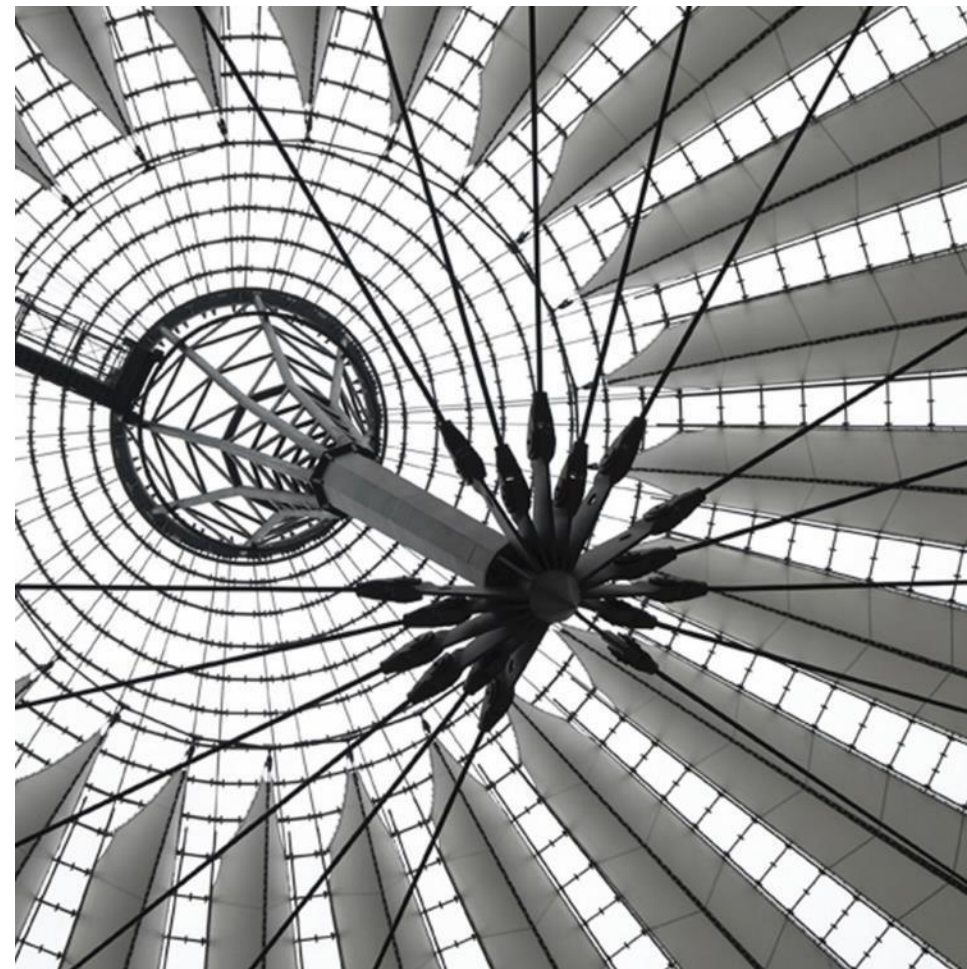
Üzleti kockázat a gyakorlatban

A gazdálkodó egységnek és környezetének, a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelveknek megismerése

Pénzügyi beszámolási keretelvek figyelembevétele

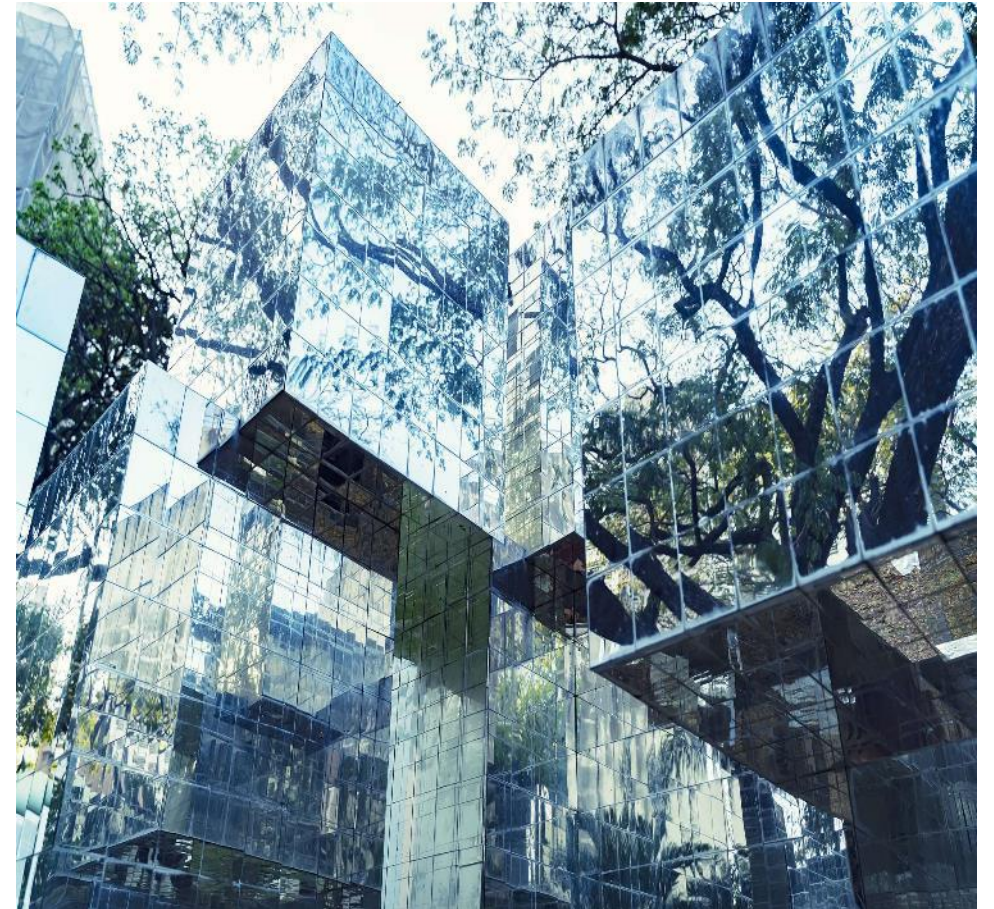
- **Keretelvek = elméleti alap**
- **A keretelvek leírják azokat a kifejezéseket, amelyeket a számviteli szakemberek elfogadnak és egységesen kezelnek a beszámolók összeállítása során.**
  - **IFRS: tartalmaz keretelveket, 8 fejezet**
  - **Számviteli törvény:**
    - **ötvezete a keretelvek lefektetésének és a tételes előírásoknak**
    - **felhatalmazást ad arra, hogy kormányrendeletek szabályozzák bizonyos gazdálkodó egységek, mint pl. hitelintézetek, biztosítók, egyéb szervezetek stb. könyvvezetésének és éves beszámolókészítésének sajátosságait**

Példa 2

Pénzügyi beszámolási keretelvek figyelembevétele

- 2022.06.30-as beszámoló készül. A Társaságnak van a fordulónapon nyitott határidős devizavételi és eladási ügylete.
  - A Társaság Magyarországon tevékenykedik és a 2000. évi C törvény („Sztv”) alapján készíti a magyar beszámolóját, viszont egy nemzetközi csoport tagja, és a konszolidációs csomag IFRS szerint készül
  - A két beszámoló el fog térni a különböző keretelvek figyelembe vétele miatt, mivel a határidős árfolyamot a fordulónapi árfolyamhoz hasonlítva a magyar beszámolóban csak a nem realizált veszteség mutatható ki, míg az IFRS szerintiben a nem realizált nyereséget is el kell számolni.
- A beszámoló formáját, struktúráját, részeit meghatározza, hogy milyen társaságról beszélünk.
  - Pl. a pénzügyi vállalkozásokét a 250/2000. (XII.24.) Kr határozza meg, de a fizetési szolgáltatókra a 327/2009. (XII.29.) Kr alkalmazandó, ami a Sztv-hez képest határoz meg eltéréseket számára
  - Az IFRS-t alkalmazó társaságoknak is figyelembe kell venniük az Sztv előírásait, pl. az üzleti jelentés és a saját tőke megfelelési tábla esetében

**A gazdálkodó
egység belső
kontroll
rendszerének
megismerése**

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszerének megismerése

Főbb változások összefoglalása

- Új fogalmak

Új	Felülvizsgált
IT környezet	Kontrollok
Általános informatikai (IT) kontrollok	Jogosultság feletti kontrollok (ISA 240-ből)
Információfeldolgozási kontrollok	

A belső kontroll rendszer 5 komponense
1. kontrollkörnyezet
2. a gazdálkodó kockázatfelmérési folyamata
3. a belső kontroll rendszer figyelemmel kísérése (monitoring)
4. információs rendszer és kommunikáció
5. kontrolltevékenységek

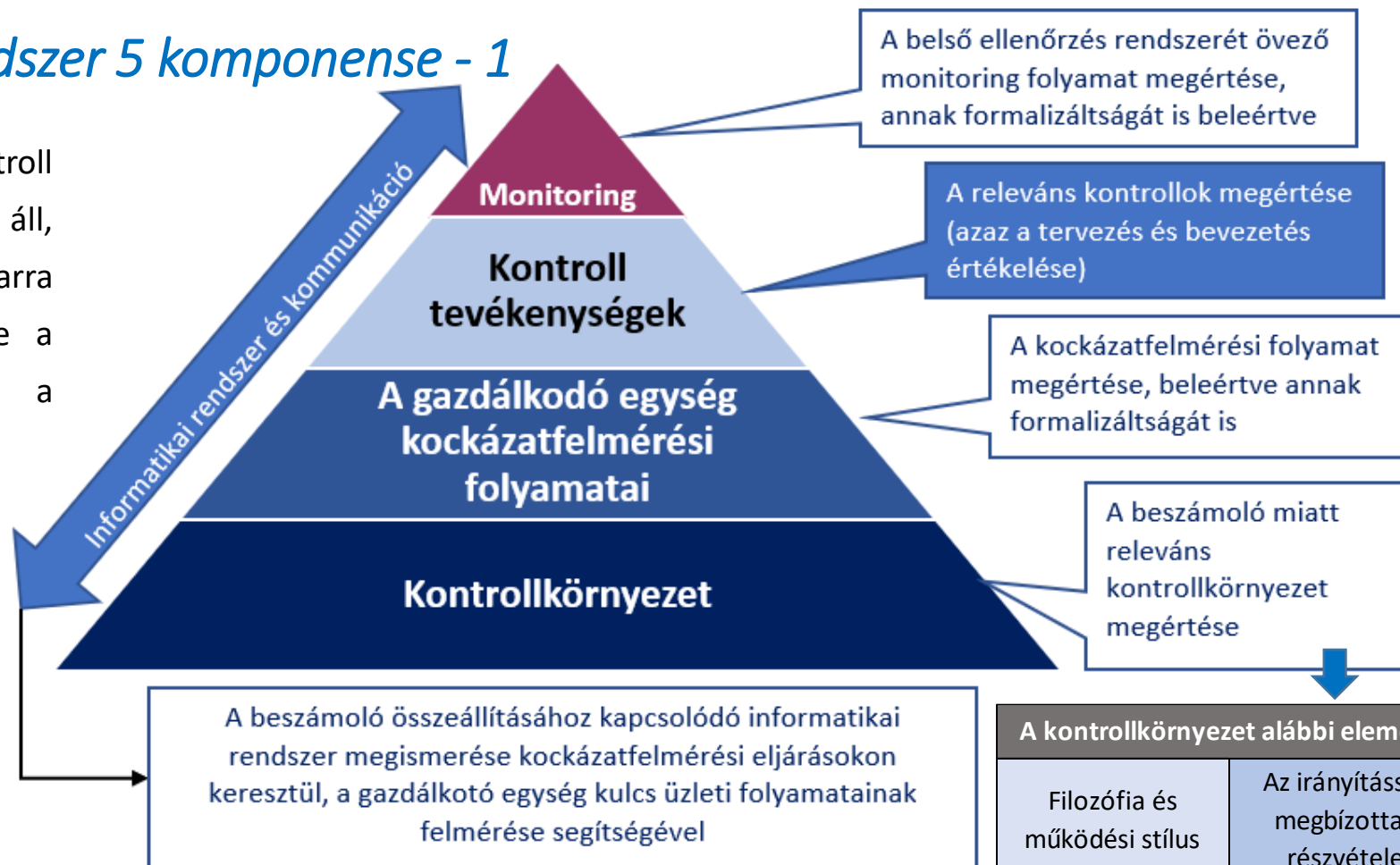

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszerének megismerése

A belső kontroll rendszer 5 komponense - 1

A Társaság belső kontroll rendszere 5 komponensből áll, amit a management arra használhat, hogy csökkentse a hibás állítások kockázatát a beszámolóhoz kapcsolódóan.

Meg kell ismernünk ezeket a komponenseket a kockázatfelmérési eljárások segítségével.

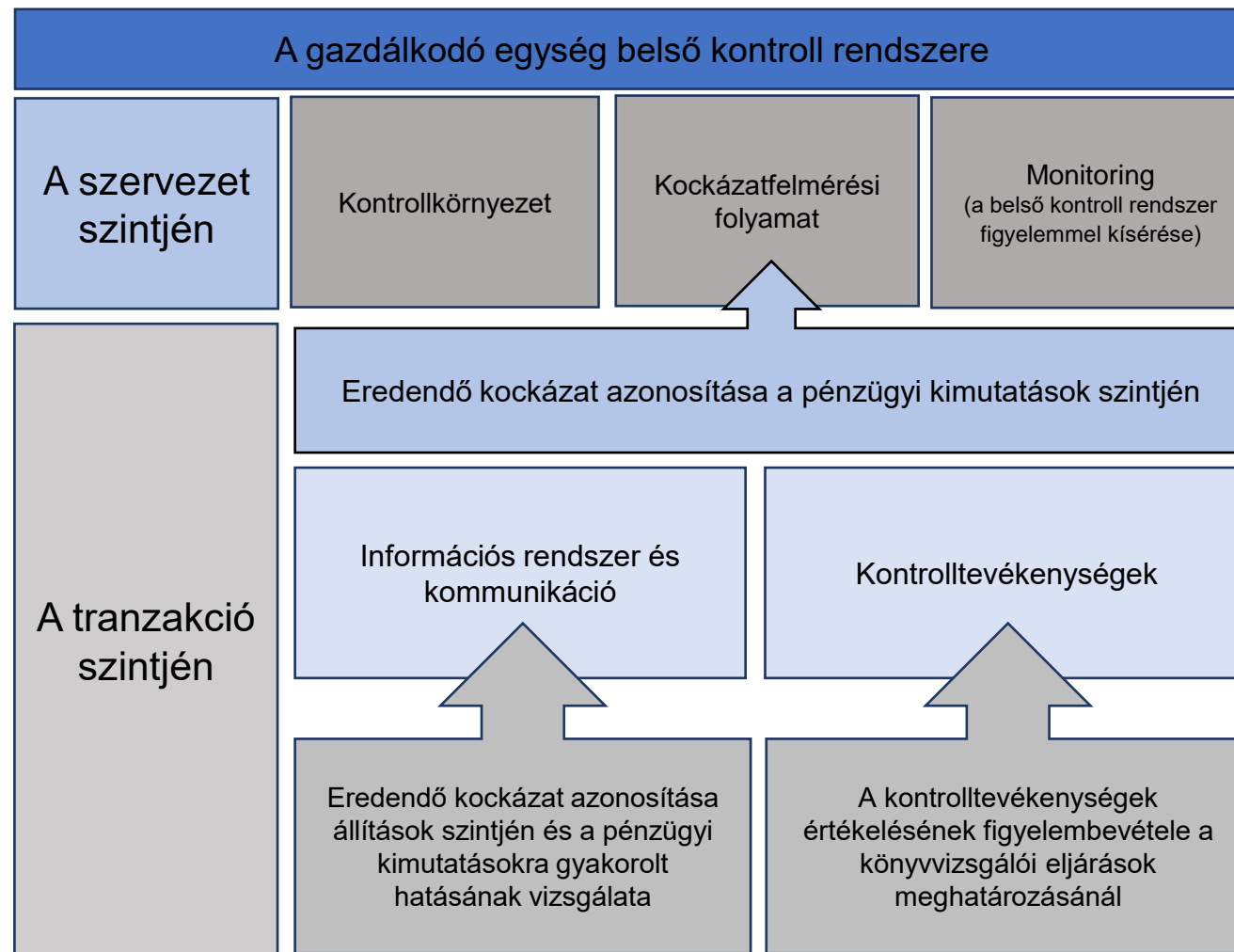
A kontrollkörnyezet alábbi elemei lehetnek relevánsak:

Filozófia és működési stílus	Az irányítással megbízottak részvétele	HR politikák és gyakorlatok
Kommunikáció & integritás és etikai értékek kikényszerítése	Kompetencia iránti elkötelezettség	Felelősségi- és hatáskörök elosztása
	Szervezeti struktúra	

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszerének megismerése

A belső kontroll rendszer 5 komponense - 2

- A felülvizsgált standard kiemeli, hogy a gazdálkodó egység belső kontroll rendszere kialakításának, bevezetésének és fenntartásának módja a **gazdálkodó egység mérete és összetettsége szerint változik**.
- Vannak olyan szempontok, amelyek egy **kevésbé összetett** gazdálkodónál egyáltalán **nem értelmezhetők vagy kevésbé relevánsak** a belső kontroll rendszer egyes komponenseinek megismerésekor.
- Ettől függetlenül a **könyvvizsgálónak a belső kontroll rendszer minden egyes komponensét meg kell ismernie**, mivel ez a megismerés **előzetes ismereteket** ad arra vonatkozóan, hogy a gazdálkodó egység **hogyan azonosítja az üzleti kockázatokat, és hogyan válaszol azokra**.

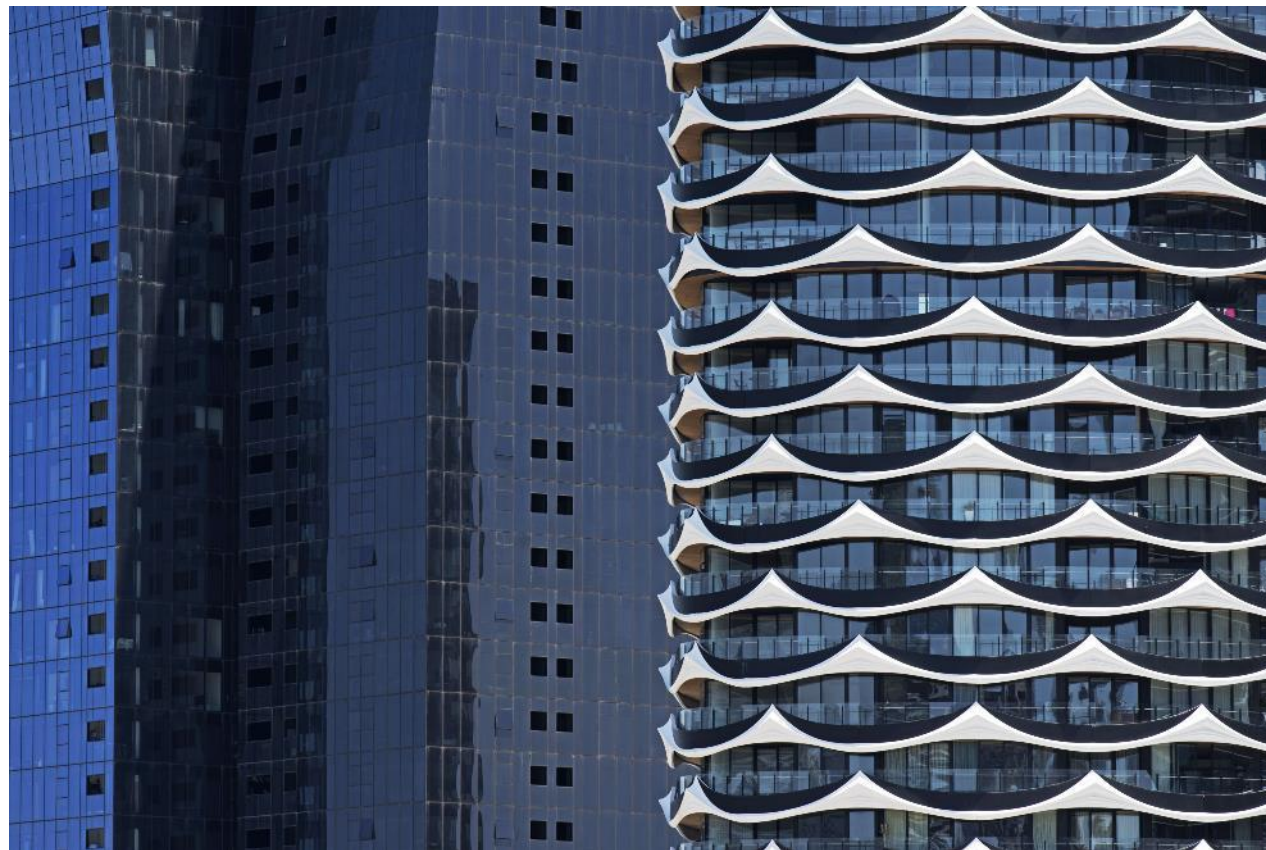
**A gazdálkodó
egység belső
kontroll rendszere
komponenseinek a
megismerése**

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrollkörnyezet - 1

Fogalom

- A kontrollkörnyezet az **irányítási és vezetési funkciókat**, valamint az irányítással és vezetéssel megbízott személyeknek a gazdálkodó egység belső kontroll rendszerével kapcsolatos **hozzáállását, tudatosságát és intézkedéseit** foglalja magában.
- A kontrollkörnyezet megadja a szervezet **alapszellemét**, befolyásolva az ott **dolgozók ellenőrzéssel kapcsolatos tudatosságát**

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrollkörnyezet - 2

Elemei, amiket a könyvvizsgálónak meg kell ismernie

1. A gazdálkodó egység **kultúrájának** kialakítását és fenntartását, valamint a vezetésnek a **tisztességesség és etikai értékek** iránti **elkötelezettségének a demonstrálását**;
2. Hogyan tanúsítanak az irányítással megbízott személyek a vezetéstől való **függetlenséget**, és hogyan gyakorolnak **felügyeletet** a gazdálkodó egység **belső kontroll rendszere felett**.
  - Pl. felügyelőbizottság felügyeleti jogköre és annak gyakorlása;
3. Hogyan jelölik ki a **hatásköröket és felelőségeket**;
4. A kulcsfontosságú alkalmazottak **hozzaértését**, szakmai tudásuk **fejlesztését**, **megtartásukra** kidolgozott politikát.
  - Pl. képzett pénzügyi, számviteli és IT-munkatársak felvételét célzó emberi erőforrás politikák és eljárások csökkenthetik a hibák kockázatát a pénzügyi információk feldolgozása és rögzítése során;
5. A **számonkérés formáját**: teljesítményértékelések, ösztönzők és jutalmak bevezetését, beleértve az értékelés módszerét
  - De a szankcionálást is, hogy a tetteknek legyen következménye

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrollkörnyezet - 3

Miért kell megismerni a kontrollkörnyezetet?

- ✓ A kontrollkörnyezet **átfogó alapot nyújt** a belső kontrollrendszer **többi komponensének működéséhez,**
- ✓ **befolyásolja azok hatékonyságát.**
- ✓ Nem előz meg, vagy tár fel és helyesbít hibás állításokat,
- ✓ viszont **befolyásolja a lényeges hibás állításoknak a pénzügyi kimutatások szintjén fennálló kockázatait.**

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrollkörnyezet - 4

Mit kell értékelnie a könyvvizsgálónak?

1. a vezetés – az irányítással megbízott személyek felügyelete mellett – létrehozta-e és fenntartja-e a **becsületesség és etikus viselkedés** kultúráját;
2. a kontrollkörnyezet **megfelelő alapot nyújt-e** a gazdálkodó egység belső kontroll rendszerének **egyéb komponensei** számára, figyelembe véve a gazdálkodó egység jellegét és összetettségét; és
3. a kontrollkörnyezetben **azonosított hiányosságok aláássák-e** a gazdálkodó egység belső kontroll rendszerének egyéb komponenseit, pl. a kontrolltevékenységet
4. az **informatikai rendszerrel** kapcsolatban annak szervezeti felépítését, az ahhoz rendelt erőforrásokat, a rendszer összetettségét, fejlettségét.

Méretre szabhatóság

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

A gazdálkodó egység kockázatfelmérési folyamata - 1

Fogalom

A pénzügyi beszámolás szempontjából a **gazdálkodó egység kockázatfelmérési folyamata magában foglalja** azt, hogy:

- a vezetés hogyan azonosítja a releváns üzleti kockázatokat,
- hogyan méri fel a jelentőségüket,
- hogyan méri fel a bekövetkezésük valószínűségét, és
- hogyan dönti el, hogy milyen intézkedéseket tesz a kockázatok kezelésére.

A gazdálkodó egység kockázatfelmérési folyamata például foglalkozhat azzal, hogy:

- a gazdálkodó egység hogyan mérlegeli a nem rögzített ügyletek lehetőségét,
- vagy hogy hogyan elemzi a pénzügyi kimutatásokban rögzített jelentős becsléseket, hogy azok pl. mentesek a szubjektivitástól.

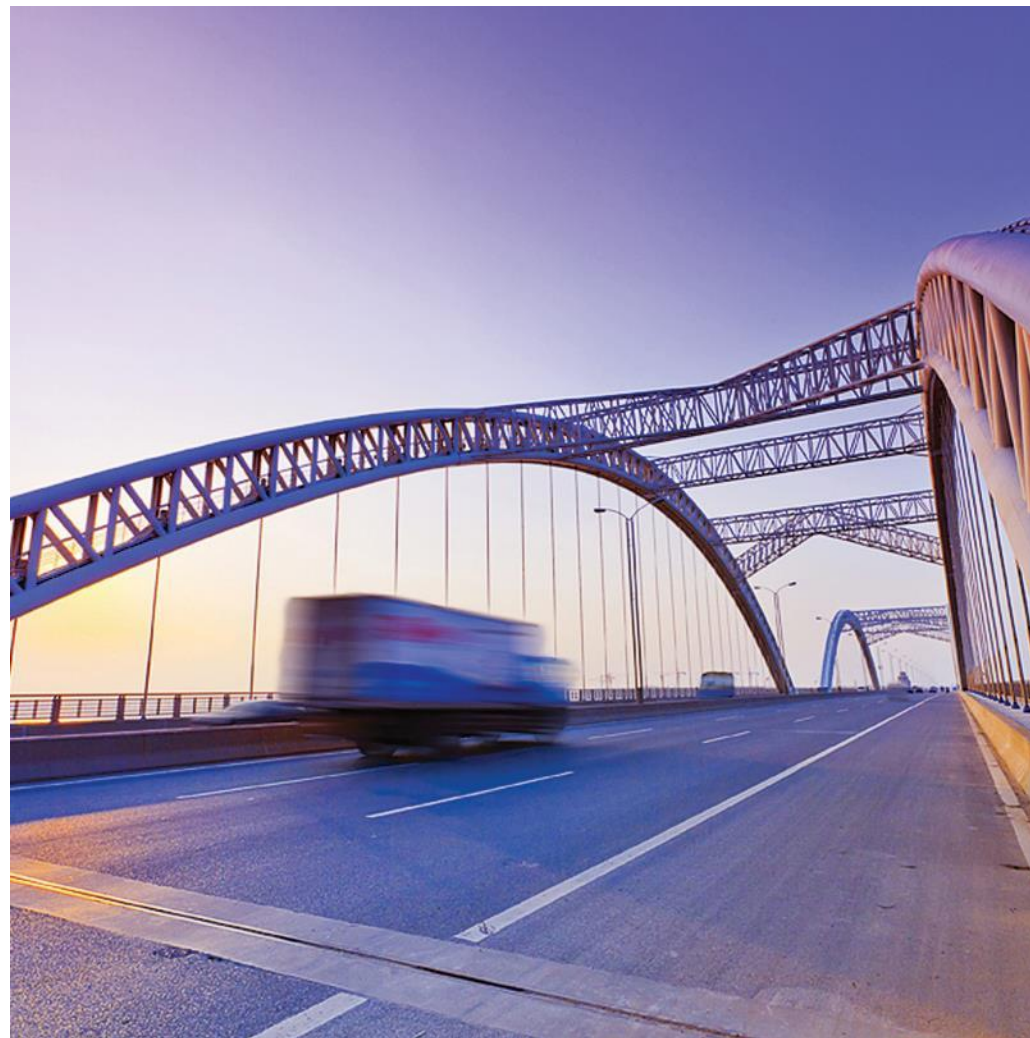

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

A gazdálkodó egység kockázatfelmérési folyamata - 2

Melyek a megbízható pénzügyi beszámolás szempontjából releváns kockázatok, melyek a felmerülésük forrásai, körülményei?

- Üzleti kockázatok – lásd korábban: stratégiai, pénzügyi, működési, reputációs, egyéb
  - A kockázatok felmerülhetnek vagy megváltozhatnak az alábbiak hatására
    - A működési környezet változásai
    - Új és meglévő munkatársak
    - Új vagy modernizált információs rendszer
    - Gyors növekedés
    - Új üzleti modellek, termékek vagy tevékenységek
    - Vállalati átszervezés
    - Új számviteli szabályok
    - Az IT használata
- ✓ *Lásd részletesen a következő oldalon*

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

A gazdálkodó egység kockázatfelmérési folyamata - 3

▪ **Az IT használatához kapcsolódó kockázatok**

- Az adat- és információfeldolgozás integritásának fenntartása, azaz annak a feltételnek a megléte, hogy az **adat helyes**, és semmiféle művelet, mint például adatátvitel, tárolás, visszaállítás **nem károsította meg az eredeti adatot**;
- A gazdálkodó egység üzleti stratégiáját veszélyeztető kockázatok, amelyek akkor merülnek fel, ha a gazdálkodó egység **IT-stratégiája nem támogatja hatékonyan a gazdálkodó egység üzleti stratégiáját**; vagy
- A gazdálkodó egység **IT-környezetének változásai**,
- vagy az **IT-munkatársak cserélődése**,
- vagy amikor a gazdálkodó egység nem hajtja végre az IT-környezet szükséges **frissítéseit**, vagy nem időben kerül sor az ilyen frissítésekre.
- **Cyber támadások**, illetve, hogy **nincs megfelelő védelem** ezen támadások ellen.

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

A gazdálkodó egység kockázatfelmérési folyamata - 4

Mit kell megismernie a könyvvizsgálónak?

1. hogyan azonosítja a vezetés a pénzügyi beszámolás céljai szempontjából releváns üzleti kockázatokat;
2. hogyan méri fel ezeknek a kockázatoknak a jelentőségét, beleértve azok bekövetkezésének valószínűségét; és
3. ezeknek a kockázatoknak a kezelését

Miért kell megismerni?

- Ez az értékelés segíthet a lényeges hibás állításnak a pénzügyi kimutatások szintjén és az állítások szintjén fennálló kockázatainak azonosításában és felmérésében is.

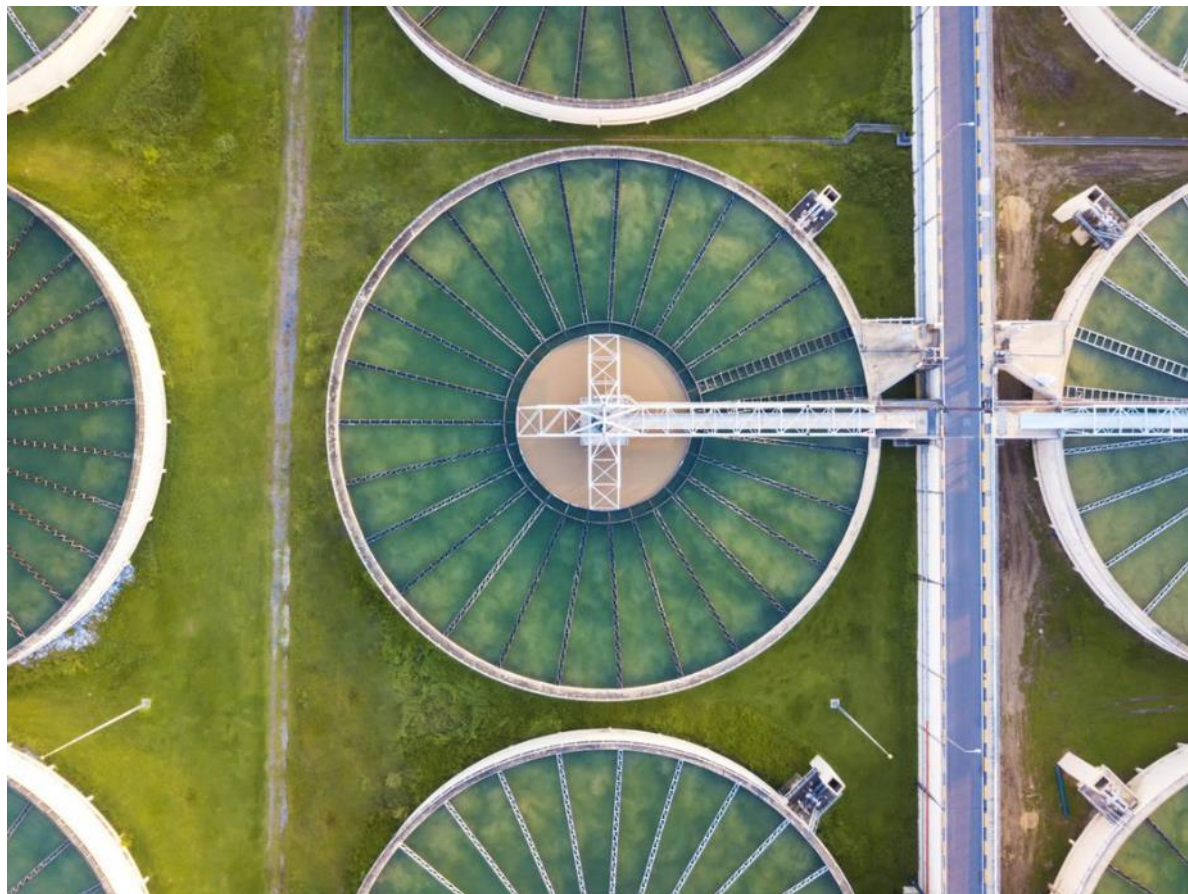
Értékelni kell, hogy a gazdálkodó egység kockázatfelmérési folyamata megfelelő-e a gazdálkodó egység körülményei szempontjából, figyelembe véve a gazdálkodó egység jellegét és összetettségét.

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszer figyelemmel kíséresi folyamata (monitoring) - 1

Mit értünk a gazdálkodó egység belső kontroll rendszerének figyelemmel kíséresi folyamata alatt?

- A gazdálkodó egység belső kontroll rendszer figyelemmel kísérését szolgáló folyamata egyrészt a belső kontroll rendszer **hatékonyságának** felmérését, másrészt annak **értékelését** jelenti, hogy **hibák, eltérések esetén megtörténnek-e időben a szükséges helyrehozó intézkedések**
- **Folyamatba épített monitoring:**
  - Számlaállományok egyeztetése,
  - Banki egyeztetések,
  - Likviditási mutatók napi alakulása, bizonyos szint elérésekor automatikus üzenet a vezetőnek,
  - Eseményregiszter, incidens napló vezetése, vagyis a rendellenes események adatainak automatikus rögzítése.

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszer figyelemmel kísérési folyamata (monitoring) - 2

- **Információtechnológiai megoldások** alkalmazásával jelentősen növelhető a monitoring hatékonysága, valamint csökkenthető a hiányosságok bekövetkezése és az észlelés közt eltelt idő.
  - Pl. CCM, azaz folyamatos kontroll monitoring.
  - Automatizált kontrollok - minden olyan ügyletnél megtörténik, ahol teljesülnek az előre meghatározott feltételek pl. szállítói számlák adatainak egyeztetése kifizetés előtt.
  - maga a kontroll tesztelése végbe megy automatikusan, pl. megtörtént-e minden szükséges adat egyeztetése, az egyes kontrolllépések között eltelt idő beleillik -e a szokásos ügyletmenetbe, vannak-e fennakadások a kontroll folyamatban

Összefoglalva:

⇒Az információs rendszerhez kapcsolódó kontroll egy konkrét kockázatra válaszol,

⇒a figyelemmel kísérési tevékenység viszont felméri, hogy a kontrollok a gazdálkodó egység belső kontrollrendszerének mind az öt komponensében rendeltetésszerűen működnek-e.

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszer figyelemmel kísérési folyamata (monitoring) - 3

Egyedi értékelések formájában megvalósuló monitoring

- operatív működéstől függetlenül valósul meg
- és általában szervezetileg is elkülönül.
- Példák egyedi értékelésre:
  - belső ellenőrzési tevékenység, amely során vizsgálhatóak a gazdálkodó egység folyamatai, a jogszabályoknak, belső szabályzatoknak való megfelelés stb.
  - külső ellenőrzések
    - pl. az MNB által lefolytatott felügyeleti ellenőrzések a hitelintézeteknél, biztosítóknál, pénzügyi vállalkozásoknál.

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszer figyelemmel kísérési folyamata (monitoring) - 4

Mit kell megismernie a könyvvizsgálónak?

1. a monitoring tevékenységek kialakítását (pl. időszakos vagy folyamatos)
  2. végrehajtását és gyakoriságát
  3. eredményeinek időben történő értékelését => a kontrollok hatékonyak voltak-e
  4. azonosított hiányosságok kezelését, beleértve az ilyen hiányosságok időben történő kommunikálását a helyrehozó intézkedésekért felelős személyek felé;
  5. a belső audit funkciót, ha van;
  6. információfeldolgozási kontrollok figyelemmel kísérését, amelyek IT-használattal járnak.
- Meg kell ismernünk a belső kontroll rendszer monitoring folyamatában felhasznált **információk forrásait**, valamint azt, hogy a vezetés **mi alapján** tekinti az információkat **megbízhatónak**.
    - pl. vevői reklamációk, felügyeleti észrevételek stb.

Méretre
szabhatóság

Értékelni kell, hogy a gazdálkodó egységnek a belső kontroll rendszer figyelemmel kísérését szolgáló folyamata **megfelelő-e** a gazdálkodó egység **körülményei** szempontjából, figyelembe véve a gazdálkodó egység **jellegét és összetettségét**.

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Az információs rendszer és a kommunikáció - 1

Mit kell megismernie a könyvvizsgálónak az információs rendszer és kommunikáció területén?

Hogyan történik az adatok

- létrehozása
- engedélyezése
- rögzítése
- feldolgozása
- főkönyvben való megjelenítése
- beszámolóban való szerepeltetése

IT környezetet, beleértve az IT alkalmazásokat, valamint a támogató IT infrastruktúrát

A kulcsfontosságú üzleti folyamatok végrehajtásához felhasznált erőforrásokat

Hogyan történik a tranzakciókon kívüli eseményekre és feltételekre vonatkozó információk rögzítése, feldolgozása és közzététele a pénzügyi kimutatásokban

A kulcsfontosságú üzleti folyamatokra vonatkozó irányelveket és eljárásokat, amelyeket a gazdálkodó egység a vezetés és az irányítással megbízott személyek ellenőrzési céljainak elérése érdekében hozott létre

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Az információs rendszer és a kommunikáció - 2

Mit kell megismernie a könyvvizsgálónak?

- Magában foglalja azoknak a **politikáknak** a megismerését, amelyek **definiálják** a gazdálkodó egység jelentős ügyletcsoportjaira, számlaegyenlegeire és közzétételeire, valamint az információfeldolgozási tevékenységeinek egyéb kapcsolódó aspektusaira vonatkozó **információs folyamatokat**.
- **Információáramlás**
  - **hogyan** hozzák létre az ügyleteket, és hogyan rögzítik, dolgozzák fel, javítják szükség esetén, építik be a főkönyvbe és jelenítik meg a pénzügyi kimutatásokban; valamint
  - hogyan gyűjtik, dolgozzák fel és teszik közzé a pénzügyi kimutatásokban az ügyleteken kívüli eseményekkel és körülményekkel kapcsolatos információkat
- **IT környezet**
  - Az információs rendszerben lévő ügyletáramlások és az információfeldolgozás szempontjából releváns IT-környezet megismerését, amely során információt gyűjtünk a használt **IT-alkalmazások**, valamint a támogató **IT-infrastruktúra és IT használat jellegéről és összetettségéről**.
  - Annak megismerését, hogy a jelentős ügyletcsoportokra, számlaegyenlegekre és közzétételekre vonatkozó információk **hogyan áramlanak be** a gazdálkodó egység információs rendszerébe, hogyan áramlanak azon **keresztül és abból ki**

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Az információs rendszer és a kommunikáció - 3

Meg kell továbbá ismerni:

- A számviteli **nyilvántartásokat**, a pénzügyi kimutatásokban lévő konkrét számlákat, valamint egyéb alátámasztó nyilvántartásokat
- A folyamatok során kialakított **politikákat és eljárásokat**, amelyek relevánsak a könyvvizsgálatunk szempontjából.
- A gazdálkodó egység pénzügyi kimutatásainak, beleértve a közzétételeket, a készítéséhez használt pénzügyi beszámolási folyamatot (**zárási folyamat**).

A fentiekkel kapcsolatban meg kell ismernünk a gazdálkodó egység erőforrásait:

- Kompetencia, szakképzettség
  - Elegendő, megfelelő erőforrás
  - Megfelelő-e a feladatkörök szétválasztása
  - Hogyan alakítja ki a pénzügyi beszámoláshoz kapcsolódó szerepköröket és felelősségeket a gazdálkodó egységen belüli személyek között, a vezetés és az irányítással megbízott személyek között; valamint a külső felekkel, például szabályozó szervekkel
- **A folyamatokba bevontak-e elegendő és megfelelő erőforrásokat a vezetés által meghatározott politikák és eljárások megfelelő végrehajtásához, jogszabályi megfeleléshez**

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Az információs rendszer és a kommunikáció / Üzleti folyamatok felmérése – 1

- Mind a jelenleg hatályos mind a felülvizsgált standard előírja a könyvvizsgáló számára az üzleti folyamatok megismerését
- A gazdálkodó üzleti tevékenységével kapcsolatos folyamatok olyan ügyleteket eredményeznek, amelyeket manuális és számítógépes eljárásokat ötvöző informatikai rendszerek által kezdeményeznek, rögzítenek és dolgoznak fel
- Üzleti folyamatok típusai, amiket meg kell értenünk:

Az üzleti folyamatok megismerése természetesen nem változott meg alapvetően, de mivel a standard a jelentős kockázatra fókuszál, ezért az üzleti folyamatok megismerése is a jelentős ügyletcsoporthoz, számlaegyenlegekhez és közzétételekhez kapcsolódik és kiemelésre került az IT környezet megismerése is

* Általános üzleti gazdálkodó egységre vonatkoztatva

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Az információs rendszer és a kommunikáció / Üzleti folyamatok felmérése – 2

- A Társasággal folytatott megbeszélés, előző és tárgyévi számadatok, egyéb információk alapján megértjük, hogy melyek az üzleti folyamatai a társaságnak
- Azonosítjuk a **kulcsfontosságú folyamatokat** a kockázatalapú auditunk szempontjából
- **Ezeket fogjuk felmérni**, azért, hogy megfelelően azonosítsuk és értékeljük a **lényeges hibás állítás kockázatát** a kulcsfontosságú üzleti folyamatokhoz kapcsolódó ügyletcsoportokra, számlaegyenlegekre vagy közzétételekre vonatkozó állításokon belül

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Az információs rendszer és a kommunikáció / Üzleti folyamatok felmérése – 3

Hogyan?

- a gazdálkodó egységnek és környezetének, valamint az alkalmazandó pénzügyi beszámolási keretelveknek a megértése révén
- az érintett személyzet megkérdezése által
  - tranzakciók kezdeményezéséről, rögzítéséről, feldolgozásáról és a jelentésre használt eljárásokról vagy a gazdálkodó egység pénzügyi beszámolási folyamatáról
- az adatáramlás megértése által
  - hogyan áramlanak az adatok a folyamaton keresztül,
  - különös tekintettel arra, hogy az információ hogyan kerül át egyik rendszerből (vagy alkalmazásból) a másikba a folyamat során
- a gazdálkodó egység információs rendszerére vonatkozó irányelvek vagy folyamatok kézikönyveinek vagy egyéb dokumentációjának ellenőrzése alapján
- az eljárások alkalmazásának megfigyelése által
- **adatelemzés használatával** a lényeges/kulcsfontosságú/szokatlan tranzakciók azonosítására és megértésére, amely magában foglalja a naplótételek nyomon követését vagy egy adott tranzakció, vagy tranzakciók teljes sokaságának a rögzítését a könyvelési nyilvántartásban való kezdeményezéstől egészen a főkönyvi rögzítésig.
  - A tranzakciók teljes vagy nagyobb sorozatának elemzése segít azonosítani a szokásos feldolgozási eljárásoktól való eltéréseket, ami pedig segít a lényeges hibás állítás kockázatának azonosításában

Azért, hogy azonosítsuk mi romolhat el, mi lehet hibás? (What could go wrong? = WCGW)

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése *Az információs rendszer és a kommunikáció / Üzleti folyamatok felmérése – 4*

Mi romolhat el? => állítás szintjén fennálló eredendő kockázat

- hibás állítás előfordulásának valószínűsége és nagysága,
- ami akár önmagában, akár egyéb hibás állításokkal együttesen
- lényeges hibás állítást eredményezne

Azáltal azonosítjuk, hogy megértjük a tranzakciók folyamatát a kezdeményezéstől egészen a pénzügyi kimutatásokban történő megjelenésig.

Amikor megértjük a kulcsfontosságú üzleti folyamatokat, akkor azonosítjuk a hibás állítás kockázatának lehetséges variációit.

A hibás állítás minden egyes kockázata esetén mérlegeljük, hogy

- fennáll-e a hibás állítás előfordulásának valószínűsége,
- és ahol ésszerű a valószínűsége a hibás állítás előfordulásának,
- megvizsgáljuk a hibás állítás lehetséges nagyságát külön-külön és más hibás állításokkal együtt annak meghatározására, hogy a lehetséges hibás állítás milyen mértékű hibát eredményezhet

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése *Az információs rendszer és a kommunikáció / Üzleti folyamatok felmérése – 5*

A jelentős eredendő kockázatok megállapítása, beleértve a csalás kockázatát is

- A kulcsfontosságú üzleti folyamatokon belüli „mi lehet hibás” feltételezés azonosítása és megértése során figyelembe vesszük, hogy azok jelentenek-e jelentős eredendő kockázatokat az állítás szintjén (beleértve a csalási kockázatokat is), mivel ezek a kockázatok megkövetelik, hogy olyan érdemi eljárásokat tervezzünk és hajtsunk végre, amelyek kifejezetten reagálnak erre a kockázatra.
- Az egyik olyan tényező, amely több munkát eredményezhet a megismerésben, a csalási kockázattal kapcsolatos eljárások pontosított meghatározása:
  - tartalmaznak megbeszélést, kérdésfeltevést, de szintén szükséges elemző eljárásokat, valamint megfigyelést és ellenőrzést is végeznünk.

A kulcsfontosságú üzleti folyamatokkal kapcsolatos ismereteink dokumentálása (rendszerleírások)

- Annak bizonyítására, hogy megértettük a kulcsfontosságú üzleti folyamatokat, megértésünket megfelelően **dokumentálni kell**.
- Ezt a dokumentációt „rendszerleírásnak” vagy „folyamatleírásnak” nevezzük.

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrolltevékenységek - 1

Fogalom

- A kontrolltevékenységek a kontrolltevékenységek komponensben lévő **kontrollok**, amelyeket a gazdálkodó egység az ügyletek megfelelő rögzítése és jóváhagyása, valamint az eszközök biztonságának biztosítása érdekében kialakított.
- Úgy dolgozták ki, hogy azok **mérsékeljék** az olyan **napi tevékenységekben rejlő kockázatokat**, mint az ügyletek feldolgozása és az eszközök védelme
- Célja a **lényeges hibás állítások előfordulásának közvetlen megelőzése**, illetve, ha előfordult, akkor **feltárása, majd helyesbítése**
- Ma a legtöbb gazdálkodó egység az **informatika** segítségével kezeli, ellenőrzi legalább némely tevékenységét, illetve azzal készíti jelentéseit is. A gazdálkodó egység **méretétől függetlenül** számos kockázati tényező kapcsolódik az informatikai rendszerek működéséhez és alkalmazásokhoz, amelyeket, ha nem csökkentenek a gazdálkodó egységek, lényeges hibás állítást eredményezhetnek a pénzügyi kimutatásokban.
- Nem véletlen tehát, hogy a gazdálkodó belső kontrollrendszeréhez kapcsolódóan **a felülvizsgált standardban a legtöbb változás a „kontrolltevékenységek” komponenshez kapcsolódik.**
- **Változott a kontroll fogalma** - elsősorban azért, hogy a definíció egységes legyen a standardokban – és az informatikához kapcsolódóan új fogalmak kerültek bevezetésre.

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrolltevékenységek - 2

A kontroll fogalmának változása

• **Kontrollok:**

- **Politikák vagy eljárások**, amelyeket egy gazdálkodó egység a vezetés vagy az irányítással megbízott személyek **kontrollcéljainak elérése céljából alakít ki**.
- Ebben az összefüggésben:
  - A politikák a kontroll megvalósításához kapcsolódó kijelentések, amelyek lehetnek dokumentáltak, kommunikációkban kifejezetten kinyilvánítottak, vagy intézkedéseken és döntéseken keresztül hallgatólagosan értetődők.
  - Az eljárások a politikák bevezetését szolgáló intézkedések.
- *Nem érdemes összehasonlítást tenni a jelenleg használt belső kontroll fogalmával, mert bár a koncepció ugyanaz, a megfogalmazása teljesen eltérő.*
- Új fogalmak a **kontrollok 3 szintjének** megkülönböztetésével kapcsolatban:
  1. **Átfogó kontrollok**
  2. **Általános informatikai (IT-) kontrollok**
  3. **Információfeldolgozási kontrollok**

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrolltevékenységek - 3

1. Átfogó kontrollok

- Az átfogó kontrollok általánosságban fogalmazzák meg elvárásokat a szervezet ellenőrzési környezetével szemben
- céljuk az általános kontrollkörnyezet vagy „a vezetés szemléletének” megteremtése.
- **A rosszul megtervezett átfogó kontrollok hibára és csalásra ösztönözhetnek.**
  - Például egy gazdálkodó egység értékesítési folyamatába beépített kontrollok megfelelőek és hatékonyak, alkalmasak a hibák megelőzésére, feltárására és korrigálásra.
  - Ha azonban a felső vezetés rosszul viszonyul az ellenőrzéshez, és néha felülírja ezeket a kontrollokat, akkor a beépített kontrollok ellenére, előfordulhat lényeges hiba a pénzügyi kimutatásokban.
- A vállalati csalások gyakori témája a **kontrollok vezetőség általi felülbírálása, felülírása és a vezetői elhivatottság hiánya.**
- A **kevésbé összetett gazdálkodó** egységek esetében ezek a kontrollok főként a **vezetés tisztességhez és kontrollhoz való hozzáállására** vonatkoznak
- *Az átfogó kontrollok a következőket tartalmazhatják:*
  - a) a kontrollkörnyezethez kapcsolódó kontrollok;
  - b) a gazdálkodó egység kockázatértékelési folyamata;
  - c) monitoring (figyelemmel kísérés)

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrolltevékenységek - 4

2. Általános informatikai (IT-) kontrollok

- A gazdálkodó egységnek az IT-környezet folyamatos és megfelelő működését támogató IT-folyamatai feletti kontrollok, beleértve az információfeldolgozási kontrollok folyamatos hatékony működését és az információk integritását (vagyis az információk teljességét, pontosságát és érvényességét) a gazdálkodó egység információs rendszerében.
- *Az alábbiakra vonatkozó kontrollokat foglalják magukban:*
  - a) adatközpont és hálózati működés**
  - b) rendszerszoftverek beszerzése, módosítása és karbantartása**
  - c) programváltoztatás**
  - d) hozzáférés-biztonság**
  - e) alkalmazásrendszerek beszerzése, fejlesztése és karbantartása**

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrolltevékenységek - 5

3. Információfeldolgozási kontrollok

- Információknak az IT-alkalmazásokban vagy a manuális információs folyamatokban való feldolgozására vonatkozó kontrollok, amelyek közvetlenül az információk integritásával (vagyis az ügyletek és egyéb információk teljességével, pontosságával és érvényességével) kapcsolatos kockázatokat kezelnek.
- Hozzájárulnak ahhoz, hogy az adatok alkalmazás által történő feldolgozása precíz legyen, azaz sem a folyamatba nem tartozó adat hozzáadása, sem a ténylegesen szükséges adat elvesztése vagy módosítása ne következzen be.
- Lehetnek **beágyazott automatizált kontrollok**, vagy **manuális kontrollok** (bemeneti vagy kimeneti), illetve **egyéb kontrollokon is alapulhatnak**, más információfeldolgozási kontrollokat vagy általános informatikai környezethez kapcsolódó kontrollokat is magukba foglalva.

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrolltevékenységek - 6

- **Automatizált beágyazott kontrollok kapcsolódhatnak az ügyletek vagy egyéb pénzügyi adatok létrehozásához, rögzítéséhez, feldolgozásához és jelentésbe foglalásához.**
  - **Segítenek biztosítani azt, hogy:**
    - az ügyletek bekövetkeztek,
    - azokat jóváhagyták,
    - és hogy azokat teljesen és pontosan rögzítették és feldolgozták.
  - **Példa:**
    - Ilyen kontroll lehet például amikor az integrált rendszer beszerzési modulja elektronikus jóváhagyási igénylést készít a megfelelő jóváhagyónak az előre beállított jóváhagyási szintnek megfelelően,
    - vagy egy háromoldalú (rendszer által kikényszerített) ellenőrzés: a szállító számla, a szállítólevél és megrendelés egyezőségének ellenőrzése a számla kifizetése előtt

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrolltevékenységek - 7

- **IT környezet – új fogalom**

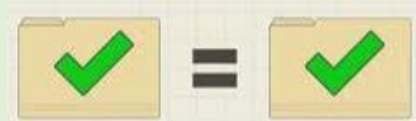
- Az **IT-alkalmazások** és a támogató **IT-infrastruktúra**, valamint az **IT-folyamatok** és az ezekben a folyamatokban **részt vevő munkatársak**, amelyeket egy gazdálkodó egység használ az üzleti működés támogatása és az üzleti stratégiák elérése céljából.
- A jelen nemzetközi könyvvizsgálati standard alkalmazásában:
  - Egy IT-alkalmazás egy **program vagy programegyüttes**, amelyet ügyletek vagy információk létrehozása, feldolgozása, rögzítése és jelentése során használnak.
  - Az IT-infrastruktúra a **hálózatból, az operációs rendszerekből, az adatbázisokból és azok kapcsolódó hardvereiből és szoftvereiből** áll.
  - Az IT-folyamatok a gazdálkodó egységnek az IT-környezethez való **hozzáférés kezelését**, a programok változtatásának vagy az IT-környezet **változtatásának** kezelését, valamint az IT-működés kezelését szolgáló folyamatai.

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrolltevékenységek - 8

Milyen tevékenységekhez kapcsolódnak a kontrolltevékenységek komponensben lévő kontrollok?

1. Engedélyezés és jóváhagyások
2. Egyeztetések
3. Igazolások
4. Fizikai vagy logikai kontrollok
5. A feladatok szétválasztása

Jelszava lejárt! Kérem gépelje be új jelszavát, ami:

- nem egyezhet meg a legutóbbi 12 jelszóval
- minimum 9 karakter hosszú
- tartalmaz minimum hármat a következő típusokból:
  - 1) angol kisbetű
  - 2) angol nagybetű
  - 3) számjegy
  - 4) speciális

Jelenlegi jelszó:

Új jelszó:

Új jelszó megerősítése:

Revenue and Accounts Receivable Functions	Department						
	Order Entry	Credit	Shipping	Accounts Receivable	Cash Receipts	IT	Treasurer
1. Receiving and preparing customer order	X						
2. Approving credit							
3. Shipping goods to customer and completing shipping document			X				
4. Preparing customer invoice				X		X	
5. Updating accounts receivable records for sales				X		X	
6. Receiving customer remittance					X		
7. Updating accounts receivable for remittances				X		X	
8. Preparing accounts receivable aged trial balance				X		X	
9. Authorization of accounts receivable write-offs							X

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrolltevékenységek - 9

Mit kell megismernie a könyvvizsgálónak?

1. Azonosítanunk kell **azokat a kontrollokat, amelyek kezelik a lényeges hibás állítás, állítások szintjén fennálló kockázatait.**

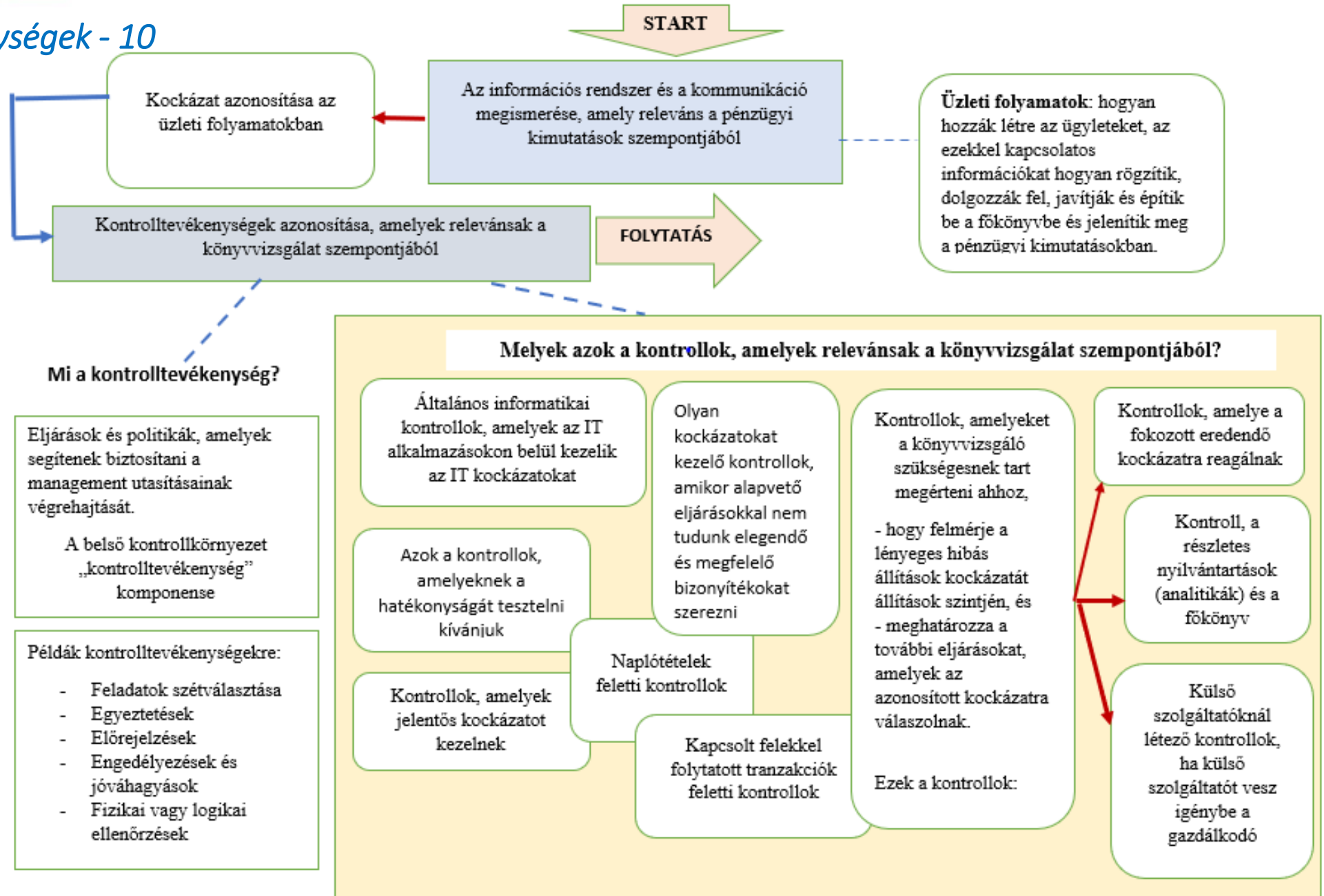
Ezek a könyvvizsgálat szempontjából **releváns kontrollok, amik:**

1. Jelentős kockázatot kezelnek
  2. Naplótételek feletti kontrollok
  3. Amelyik kontroll működési hatékonyság tesztelését tervezzük
  4. Egyéb kontrollok szakmai megítélésünk alapján
2. **IT alkalmazások, IT környezet** az 1. pontban azonosított kontrollokhoz kapcsolódóan
  3. A 2. pontban azonosított IT-alkalmazásokra és az IT-környezet **egyéb aspektusaira** vonatkozóan azonosítjuk
    - a) az IT használatából eredő **kapcsolódó kockázatokat**; és
    - b) a gazdálkodó egységnek az ilyen kockázatokat kezelő **általános IT-kontrolljait.**

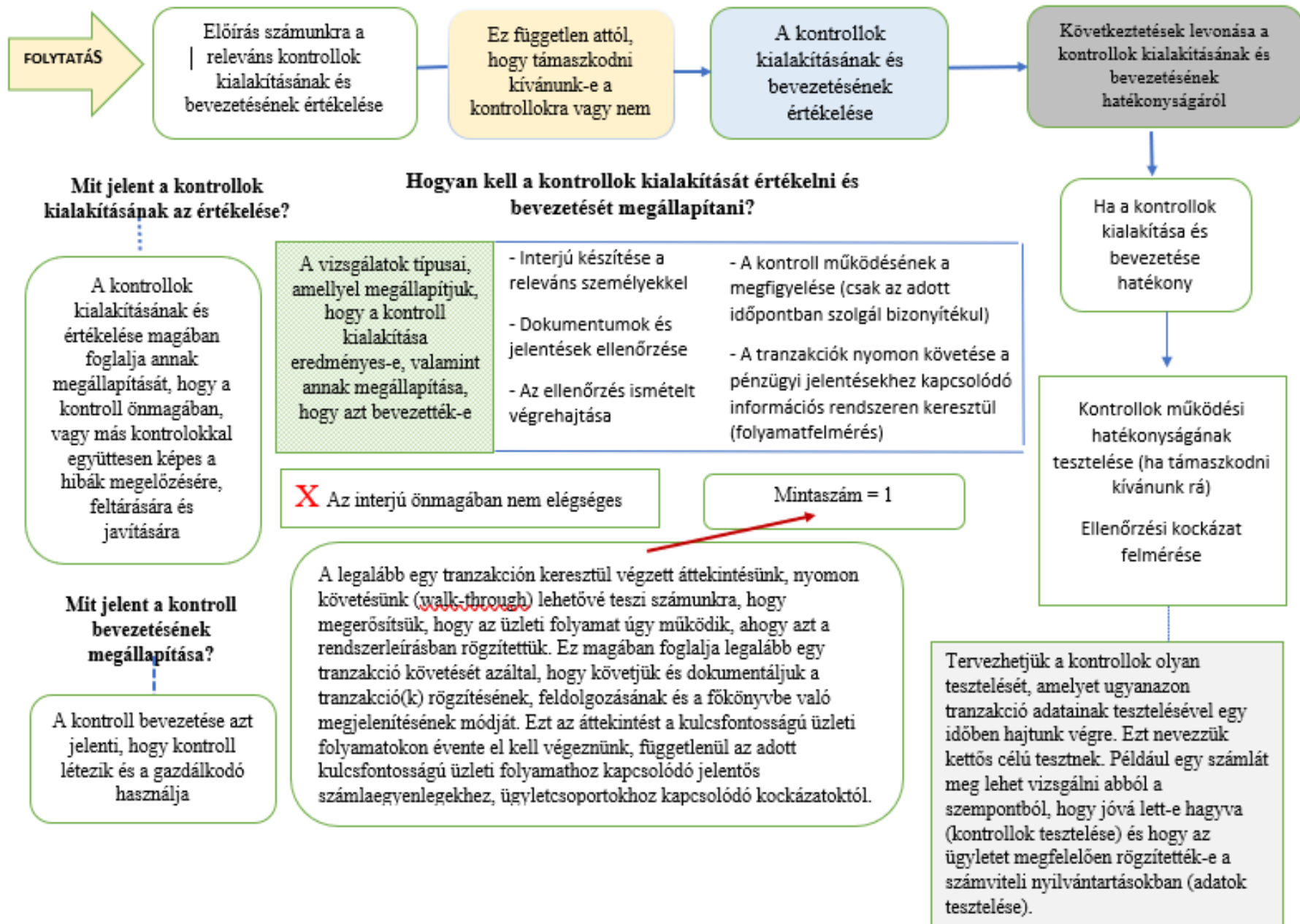

Kontrolltevékenységek - 10

Kontroll- tevékeny- ségek - 11

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrolltevékenységek - 12

Miért azonosítjuk az IT használatából eredő kockázatokat, valamint az azonosított IT-alkalmazásokra és az IT-környezet egyéb aspektusaira vonatkozó általános IT-kontrollokat?

- A gazdálkodó egységnél alkalmazott konkrét IT- folyamatok és általános IT kontrollok **jellegének és összetettségének megismerése** segíthet meghatározni, hogy **mely IT alkalmazásokra kívánunk támaszkodni** a könyvvizsgálat során, és amelyekre vonatkozóan megvizsgáljuk, hogy **megfelelően kialakították és bevezették-e azokat és teszteljük működési hatékonyságukat**
  - Például amikor az általános IT-kontrollok nincsenek hatékonyan kialakítva vagy megfelelően bevezetve az IT használatából eredő kockázatok kezelése céljából (például, a kontrollok nem előzik meg vagy tárják fel megfelelően a jogosulatlan programváltoztatásokat vagy az IT-alkalmazásokhoz való jogosulatlan hozzáférést), ez **befolyásolhatja arra vonatkozó döntésünket, hogy támaszkodjunk-e az érintett IT-alkalmazásokon belüli automatizált kontrollokra**

Automatizált kockázatkezelő kontrollok

A kulcsfontosságú üzleti folyamatok felmérésekor azonosítunk olyan automatizált kockázatkezelő kontrollokat - pl. szállító számlák kifizetése az arra jogosult jóváhagyásával, vagy például a megrendelés, szállítói fuvarokmány és szállítói számla háromoldalú egyeztetése-, amikre támaszkodni kívánunk, pl. azért, **mert alapvető vizsgálati eljárások nem nyújtanak elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot.** Mivel ezek a kontrollok **ki vannak téve IT használatból eredő kockázatoknak** mérlegelnünk kell pl., hogy a gazdálkodó egységnek lehet-e **hozzáférése**, és milyen mértékben, a forráskódhoz, amely lehetővé teszi a vezetés számára **programváltoztatások végrehajtását**

Jelentések készítése feletti kontrollok

Könyvvizsgálatunk során sokszor **használunk fel könyvvizsgálati bizonyítékként jelentéseket** pl. vevőkövetelés-korosítási jelentést vagy készletértékelési jelentést. Lehet olyan eset amikor nem támaszkodunk a jelentések feletti kontrollokra, hanem **a bemeneti és kimeneti adatokat vizsgáljuk meg közvetlenül alapvető könyvvizsgálati eljárásokkal.** Pl. a megfelelő mintaszámon teszteljük a fizetetlen vevői számlák lejáratí határidő szerinti megfelelő besorolását. Más esetekben tervezhetjük a **jelentés készítése feletti kontrollok működési hatékonyságának a tesztelését, de tervezhetjük olyan általános IT-kontrollok működési hatékonyságának tesztelését, amelyek a jelentésen végrehajtott nem megfelelő vagy jogosulatlan programváltoztatásokhoz, vagy a jelentésben végrehajtott nem megfelelő vagy jogosulatlan adatváltoztatásokhoz kapcsolódó kockázatokat kezelik**

Naplófeladások feletti kontrollok

A naplófeladásokhoz kapcsolódó kontrollok esetében **nem minden, rendszer által generált naplófeladáshoz kapcsolódó kontrollra vonatkozóan kell felmérnünk a kialakítást és a bevezetést.** Inkább, az általános IT kontrollokat abból a szempontból vizsgáljuk, hogy **hogyan kapcsolódnak a releváns IT-alkalmazások használatból eredő kockázatokhoz, amik az azonosított kontrollokhoz használatosak**

Az IT környezet egyéb aspektusainak azonosítása

Amikor a könyvvizsgáló **azonosított olyan IT-alkalmazásokat, amelyek ki vannak téve IT-ből eredő kockázatoknak,** akkor szükséges azonosítani az IT-környezet egyéb aspektusait - például **adatbázis, operációs rendszer, hálózat, IT-alkalmazások közötti interfészek** -, mert az ilyen aspektusok támogatják az azonosított IT-alkalmazásokat és kölcsönhatásban vannak azokkal

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése *Kontrolltevékenységek - 14*

Hogyan változik az IT folyamatok megismerésének terjedelme a **kevésbé összetett** gazdálkodó egységekre vonatkozóan?

- Az IT-folyamatok megismerésének **terjedelme** a gazdálkodó egység és IT-környezetének jellege szerint, valamint az általunk azonosított **kontrollok jellege és terjedelme alapján változó lesz.**
- Az IT használatából eredő kockázatoknak kitett IT-alkalmazások száma szintén **változó** lesz ezeknek a tényezőknek az alapján.
- Amikor egy gazdálkodó egységnél **összetettebb**
  - az IT-környezet,
  - az IT-alkalmazásoknak és az IT-környezet egyéb aspektusainak azonosítása,
  - az IT használatából eredő kapcsolódó kockázatok meghatározása, valamint
  - az általános IT-kontrollok azonosítása

Akkor ez valószínűleg **IT szakképzettséggel rendelkező munkacsoporttagok bevonását igényli.**

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrolltevékenységek - 15

Milyen IT használatából eredő kockázatok merülhetnek fel a könyvvizsgálatunk során?

- **Fontos:** az IT használatából eredő kockázatok azonosításánál emlékeztet a standard, hogy **csak a releváns kontroll tevékenységekkel kapcsolatban azonosított kontrollokhoz kapcsolódó alkalmazásokat, rendszereket szükséges vizsgálni.**
  - *Emlékeztető: a releváns kontrollok azok, amelyek a releváns állításokban rejlő kockázatokat kezelik.*

Az alábbi példák egyes IT-alkalmazások vagy az IT-környezet egyéb aspektusaihoz kapcsolódó IT használatából eredő kockázatokat mutatnak be:

- **Az adatokhoz való jogosulatlan hozzáférés, ami adatok megsemmisülését vagy adatok nem megfelelő megváltoztatását eredményezheti, beleértve a nem engedélyezett vagy nem létező ügyletek rögzítését, vagy az ügyletek nem pontos rögzítését. Különösen ott merülhetnek fel kockázatok, ahol több felhasználónak van hozzáférése egy közös adatbázishoz;**
- **Annak lehetősége, hogy az informatikai munkatársak a számukra kijelölt feladatokhoz szükséges hozzáféréseken felüli hozzáférési privilégiumokhoz jutnak, lerontva ezáltal a feladatok szétválasztását;**

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrolltevékenységek - 16

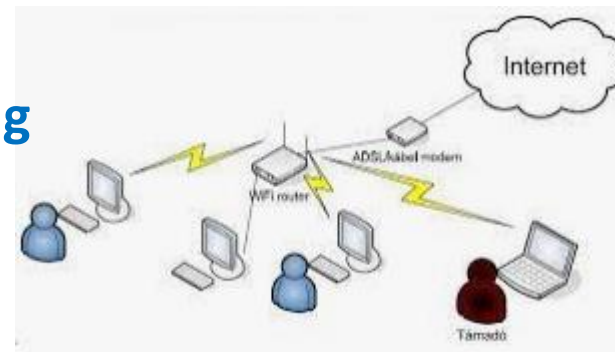
IT használatából eredő kockázatok – folytatás:

- A törzsállományok adatainak jogosulatlan változtatásai;
- Az IT-alkalmazások vagy az IT-környezet egyéb aspektusainak jogosulatlan megváltoztatásai;
- Az IT-alkalmazások vagy az IT-környezet egyéb aspektusai szükséges változtatásainak elmulasztása;
- A nem megfelelő manuális beavatkozás;
- A potenciális adatvesztés vagy az adatokhoz való szükséges hozzáférés képességének hiánya.

További IT-kockázatokat eredményezhet az is, amikor a gazdálkodó egység **külső vagy belső szolgáltatókat vesz igénybe**

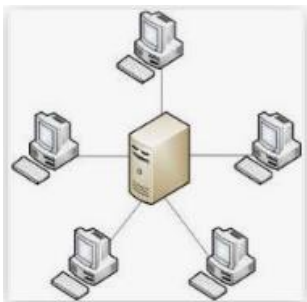
- Ilyen pl. a szerver hosting szolgáltatás igénybevétele, vagy közös szolgáltatóközpont igénybevétele az IT-folyamatok központi menedzselésére egy csoporton belül).

Az elmúlt pár évben kiemelt fontosságúvá vált a **kiberbiztonság** is, amely kapcsán szintén IT használatából eredő kockázatokat tudunk azonosítani.

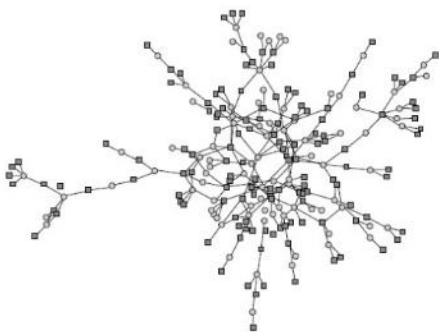

Kontrolltevékenységek

- 17

Hogyan döntünk el, hogy milyen mértékű informatikai megismerést kell alkalmaznunk?

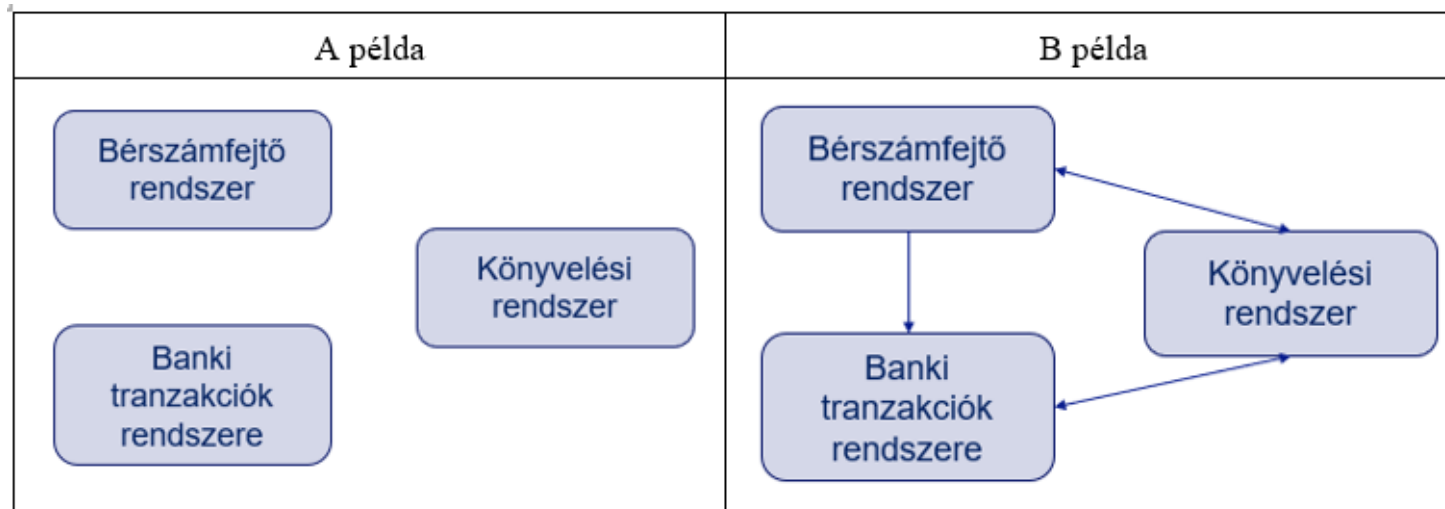

Informatikai komplexitás mértéke	Informatikai környezet	Általános jellemzők
Alacsony	Nem komplex kereskedelmi forgalomból beszerzett szoftver (forráskód nélkül)	Az üzlet nem technológiai irányultságú, minimális a tranzakciószám. Egy standard, polcról levehető pénzügyi és/vagy bérszámfejtő programok tesztre szabás nélkül, vagy minimális átalakítással. Limitált vagy semmilyen kontroll nincs a fejlesztés és tesztelés felett a használt IT-alkalmazás tekintetében.
Közepes	Közepes és mérsékelt komplex, vagy kisebb integrált ügyviteli rendszer	Ezek a szervezetek általában számvitelre alkalmaznak IT-t, és nem függ működésük más területen az IT rendszerüktől. Általában standard, polcról levehető pénzügyi és/vagy bérszámfejtő programok minimális, vagy nem számottevő átalakítással. Néha házon belül kifejlesztett rendszerekről beszélhetünk, vagy kiszervezik néhány rendszer karbantartását és támogatását. IT szervezet előfordulhat a szervezeten belül, de limitált a legtöbb esetben egy Rendszer Adminisztrátorra és/vagy egy IT menedzserre.
Magas	Nagy vagy komplex integrált informatikai ügyviteli rendszer	Ezek az ügyfelek tipikusan nagyon erős informatikai, vagy IT rendszerektől való függést mutatnak, vagy legalábbis domináns az IT abban a tekintetben, hogy nem tudnának hosszabb ideig működni IT nélkül. A pénzügyi alkalmazások lehetnek polcról levett modellek, de saját fejlesztésűek vagy a gazdálkodó egység speciális igényeit kielégítő testreszabott verziók is lehetnek. Gyakori az integrált ügyviteli rendszer alkalmazása, ami lehet bolti kereskedelemben hozzáférhető is. A változtatásokat, frissítéseket ennél a méretnél általában a társaság maga végzi el a szoftvert értékesítő cég támogatása mellett vagy házon belüli csapat által.

Példa - Kontrolltevékenységek - 18

Adott két gazdasági egység az alábbi informatikai rendszerekkel

Ahogy az ábrák is jól szemléltetik, még ebben a kisebb gazdálkodó egységben is **többféle audit stratégia lehetséges** az IT használatából eredő kockázatok miatt, hiszen míg az A esetben semmilyen kapcsolódás, adatátadás nincs a rendszerek között, addig a B esetben van, ahol két irányú kommunikáció is előfordul

- Milyen stratégiát válasszunk?
- Mitől függ? El tudjuk-e dönteni csak a két ábra alapján?

Választott audit stratégiánk, illetve az informatikai környezet összetettsége dönti el, hogy milyen szintű és típusú általános informatikai környezet ellenőrzést végzünk.

Az IT környezet, illetve az üzleti folyamatok megértését arra használjuk, hogy azonosítsuk az informatikai kockázatokat és az informatikai rendszerbe épített releváns kontrollokat, melyeket esetleg tesztelni szeretnénk.

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrolltevékenységek – 19

Alacsony komplexitás mellett is felmérendő kontrollok

1. Logikai hozzáférés kontroll

- A hozzáférés jogosultság menedzsment formalizált módon, naplózott folyamat során történik
- Az üzleti területekkel együttműködésben a jogosultságok rendszeresen felülvizsgálatra kerülnek
- Kiemelt felhasználói jogosultsággal csak arra engedélyezett felhasználók rendelkeznek
- A jelszó biztonsági beállítások megfelelnek a társaság biztonsági politikájának

2. Változás menedzsment

- Követelmény minősítése és jóváhagyása
- Az informatikai környezetek és feladatok elkülönítése

3. Egyéb vizsgálandó területek

- Szabályzatok létezése, és annak megfelelő működés
- Bármilyen jogszabályi előírás vonatkozik-e rá, és annak megfelel-e
- Csak jogtiszta licenzeket alkalmaznak-e
- Biztonsági mentések vizsgálata, benne az adatvisszaállítási teszteléssel.
- Vírusirtás alkalmazása, frissítése a külső támadások ellen
- A munkavállalók oktatása a fishing, cyber támadások megakadályozása érdekében

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrolltevékenységek - 20

Mire figyeljünk a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók esetében még?

- IT munkaköri leírás
- Rendszer leltár, licenz lejárat dátummal
- IT kockázatelemzés készült-e az adott évre?
- A rendszer zártsága biztosított-e?
- ISO 27001 elvárás-e, és érvényes-e?
- Adatbázis hozzáférést is kell vizsgálni, ahol adatbázisokat alkalmaznak
- Munkavállalókat nevesítve kell vizsgálni
- Active Directory – Windows-os bejelentkezés vizsgálata és mellette a többi rendszerhez való hozzáférések vizsgálata

A lista nem teljes, egyedileg kell megnézni, hogy még milyen jogszabályi előírás vonatkozik a társaságra, vagy a könyvvizsgálóra az IT tekintetében, pl. ilyen lehet a 42/2015. (III. 12.) Korm. rendelet a pénzügyi intézmények, a biztosítók és a viszontbiztosítók, továbbá a befektetési vállalkozások és az árutőzsdei szolgáltatók informatikai rendszerének védelméről

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrolltevékenységek - 21

Mit kell értékelni a könyvvizsgálónak?

Meg kell határoznunk, hogy a releváns kontrollt **kialakították és bevezették-e** azáltal, hogy a gazdálkodó egység munkatársaival készített **interjúkon felüli eljárásokat** hajtunk végre;

Értékeljük, hogy a releváns kontroll **hatékonyan van-e kialakítva a lényeges hibás állítás állítások szintjén fennálló kockázatának kezeléséhez, vagy hatékonyan van-e kialakítva, hogy támogatást nyújtson az egyéb kontrollok működéséhez.**

A releváns kontrollok értékelése alapján meg kell állapítani, hogy azonosítottunk-e egy vagy több kontrollhiányosságot, amelyről vezetői levélben kell tájékoztatni a vezetést és az irányítással megbízott személyeket.

A gazdálkodó egység belső kontroll rendszere komponenseinek a megismerése

Kontrolltevékenységek – 22

Méretre szabhatóság

Mi a kontroll gyakorisága?

Napi, napi többszöri, heti, havi, negyedéves, féléves, éves.

Ettől a mintánk nagysága függ, értelemszerűen a legnagyobb mintát a napi többszöri kontroll esetében kell választanunk, és a legkevesebbet az automatizált kontrolloknál, ha tudunk támaszkodni az általános IT környezetre: ekkor algoritmusonként/típusonként egy mintát elegendő tesztelnünk.

Hogyan került kialakításra a kontroll?

Például, ha egy hiba megelőzésére alakítottak ki egy kontrollt, úgy, hogy egy bizonyos érték feletti tranzakciókat a közvetlen vezetőnek jóvá kell hagynia a tranzakció érvényességének megerősítése érdekében, akkor ez megnyugtatóan kezeli ezeket a megjelölt tranzakciókat, de nem kezeli a küszöbérték alatti ügyletek érvényességével kapcsolatos kockázatot.

Van-e bizonyíték a kontroll végrehajtására?

Dokumentálásra került-e, akár manuális, akár informatikai alapú?

Látszik-e hitelt érdemlően, hogy ki végezte el, és mikor?

240. témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standard: a vezetés egyetlen személy általi dominanciája potenciális kontrollhiányosság lehet, mivel lehetőség van a kontrollok vezetés általi felülírására

JET

1. rész Összefoglalása

- Áttekintettük a gazdálkodó egységnek és környezetének, a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelveknek, valamint a gazdálkodó egység belső kontroll rendszerének a megismerését.
- Összefoglaltuk, hogy a gazdálkodó egységnek és környezetének, valamint a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelveknek megismerésében az egyik fő változás, hogy **nagyobb fókuszot kell helyezni a gazdálkodó egység üzleti modelljének megismerésére.**
- Ezt követően áttekintettük a gazdálkodó egység belső kontroll rendszere megismerésének felülvizsgált szempontjait. **A belső kontroll rendszer komponensei megismeréshez új szempontokat ad a felülvizsgált standard, kiemelte a miért kell megismerni, mit kell értékelni, kérdéseket és támpontot adott kevésbé összetett gazdálkodó egységek könyvvizsgálatához.**
- Mivel a **felülvizsgált standard egyik legfontosabb változása az informatikai környezet megismerésével és az IT kontrollok azonosításával kapcsolatos könyvvizsgálati szempontok részletes bemutatása, erre is kitértünk.**

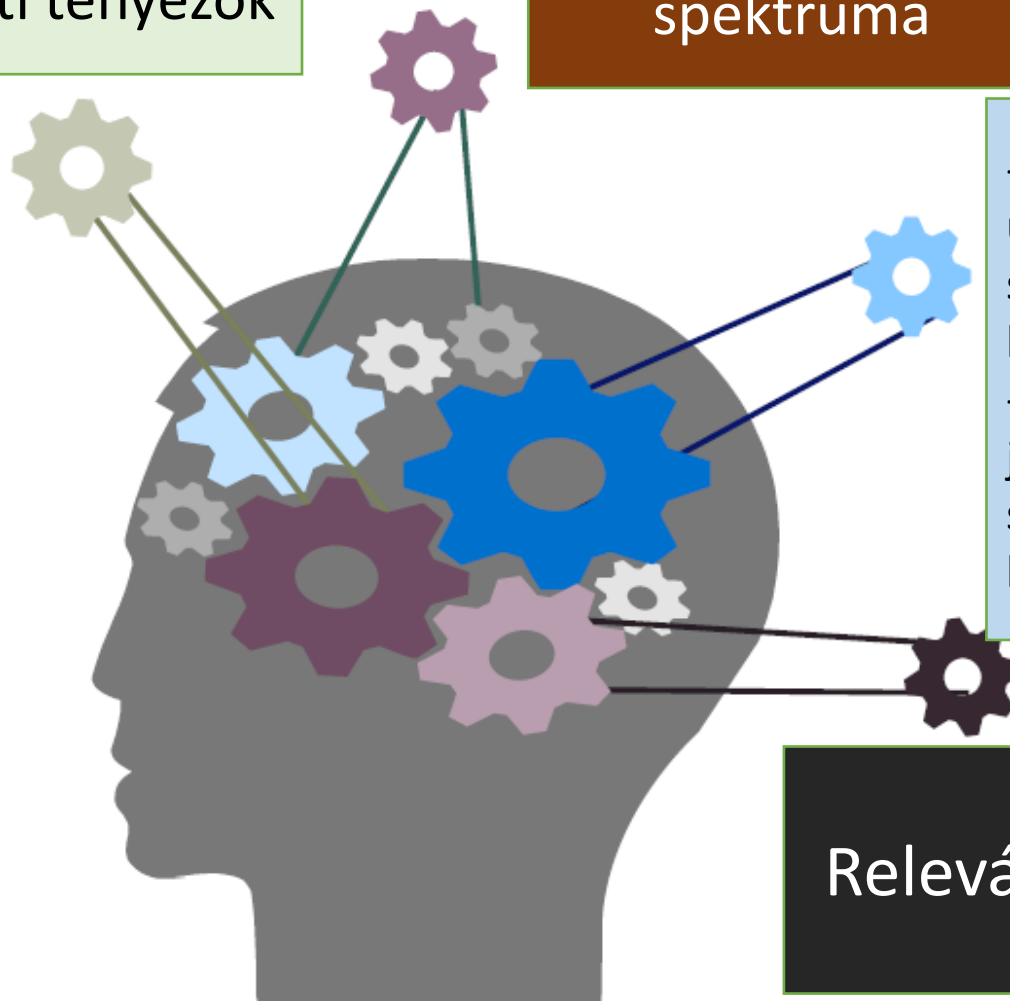
3

A lényeges hibás állítás
kockázatainak azonosítása és
felmérése

Eredendő
kockázati tényezők

Eredendő kockázat
spektruma

Legfontosabb
változások

- **Jelentős** ügyletcsoporthoz, számlaegyenleghez vagy közzétételhez,
- **Lényeges**, de nem jelentős ügyletcsoporthoz, számlaegyenleghez vagy közzétételhez

Releváns állítások

Egyéb változások

- Az eredendő kockázat és az ellenőrzési kockázat elkülönült felmérése (akik eddig is csinálták azoknak nem új);
- Ha nem tesztljük a kontrollok működési hatékonyságát, akkor a lényeges hibás állítás kockázata megegyezik az eredendő kockázat értékelésével;
- A lényeges hibás állítás mértéke fogalmának pontosítása (ISA 200)
- Visszamérés (a kockázatfelmérés megfelelőségéről történő meggyőződés);

- Világos szempontok és követelmények az informatikai rendszer értékeléséhez, beleértve az informatikai környezet és az általános informatikai kontrollok értékelését.
- Új és az átdolgozott mellékletek

Az új fogalmak áttekintése

Eredendő kockázati tényezők: Események és körülmények olyan jellemzői, amelyek befolyásolják egy ügyletcsoporttal, számlaegyenleggel vagy közzététellel kapcsolatos állítás akár csalásból, akár hibából eredő hibás állításra való fogékonyságát, a kontrollok figyelembevétele előtt. A tényezők lehetnek minőségi vagy mennyiségi.

Minőségi tényezők

- Összetettség
- Szubjektivitás
- Bizonytalanság
- Változás
- Vezetés elfogultsága

Mennyiségi tényezők

Végrehajtási
lényegesség
figyelembe vétele

Állítások: nyilatkozatok, amelyek az információk pénzügyi kimutatásokban való megjelenítésével, értékelésével, bemutatásával és közzétételével kapcsolatosak, és amelyeket magában foglal a vezetés arra vonatkozó nyilatkozata, hogy a pénzügyi kimutatásokat a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelvekkel összhangban készítették.

Releváns állítások: Egy ügyletcsoporra, számlaegyenlegre vagy közzétételre vonatkozó állítás akkor releváns, ha abban lényeges hibás állítás azonosított kockázata van.

Azt, hogy egy állítás releváns állítás-e, bármely kapcsolódó kontroll mérlegelése előtt (vagyis az eredendő kockázat szintjén) kell meghatározni.

Az új fogalmak áttekintése (folytatás)

Jelentős ügyletcsoporthoz, számlaegyenleghez vagy közzétételhez:
Olyan ügyletcsoporthoz, számlaegyenleghez vagy közzétételhez, amelyre vonatkozóan egy vagy több releváns állítás van.

A lényeges hibás állítás olyan azonosított és felmért kockázata, amely a könyvvizsgáló megítélése szerint különleges könyvvizsgálati megfontolást igényel.

JELENTŐS KOCKÁZAT

Jelenlegi

Felülvizsgált

- Felmérése közel van az eredendő kockázat spektrumának felső végéhez, mert az eredendő kockázati tényezők hatással vannak a hibás állítás felmerülése valószínűségére és a hibás állítás felmerülése esetén pedig a hibás állítás nagyságrendjének kombinációjára.

- egyéb standardok szerint jelentős kockázatként kezelendő (ISA 240, ISA 550)

Az új fogalmak áttekintése (folytatás)

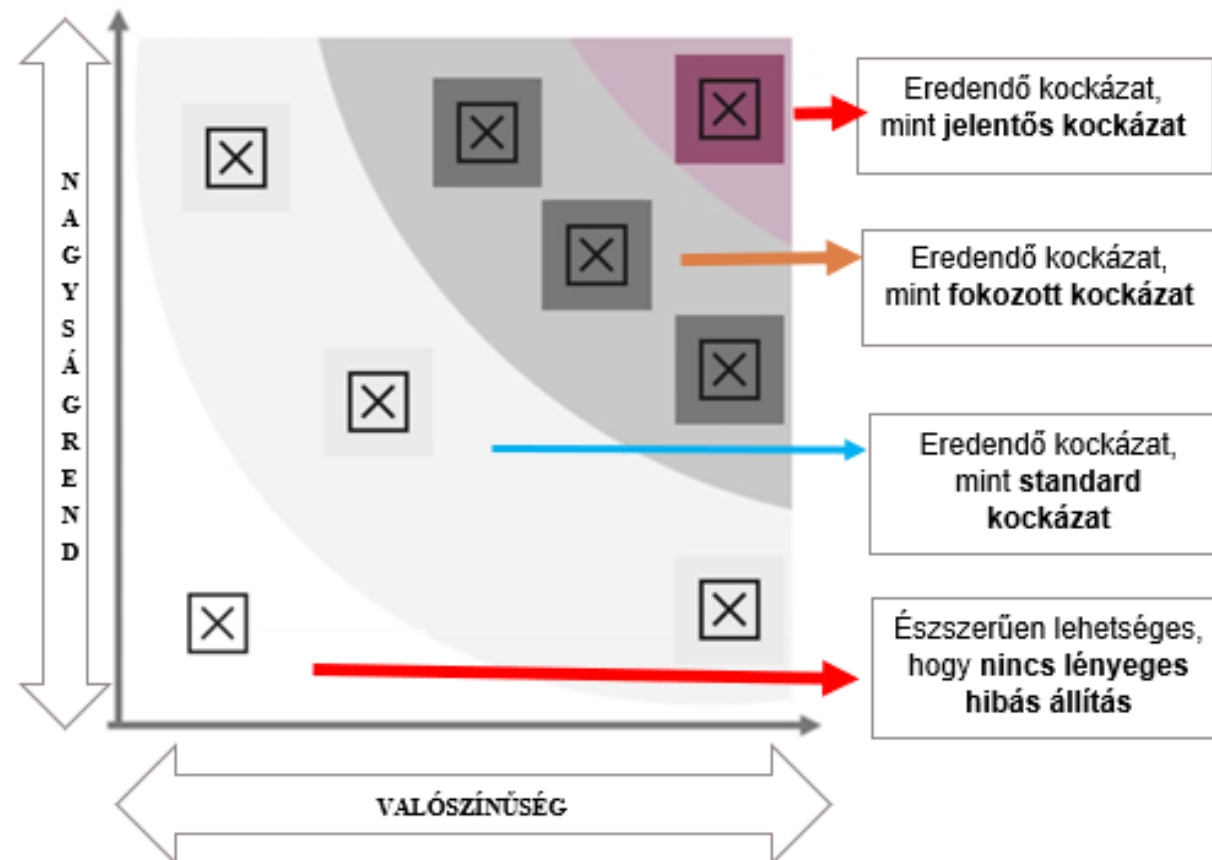
Az eredendő kockázat spektruma

Az eredendő kockázat felmérésekor használatos tartomány, amelybe egy lehetséges hibás állítás valószínűségét és nagyságrendjét helyezi el a könyvvizsgáló.

Azt a kérdést teszi fel:

- Mi a valószínűsége annak, hogy a kockázat eredményeképpen hibás állítás fordul elő?
- Milyen nagyságrendet (pénzügyi hatást) jelentene, ha a kockázat (hibás állítás) valóban felmerülne?

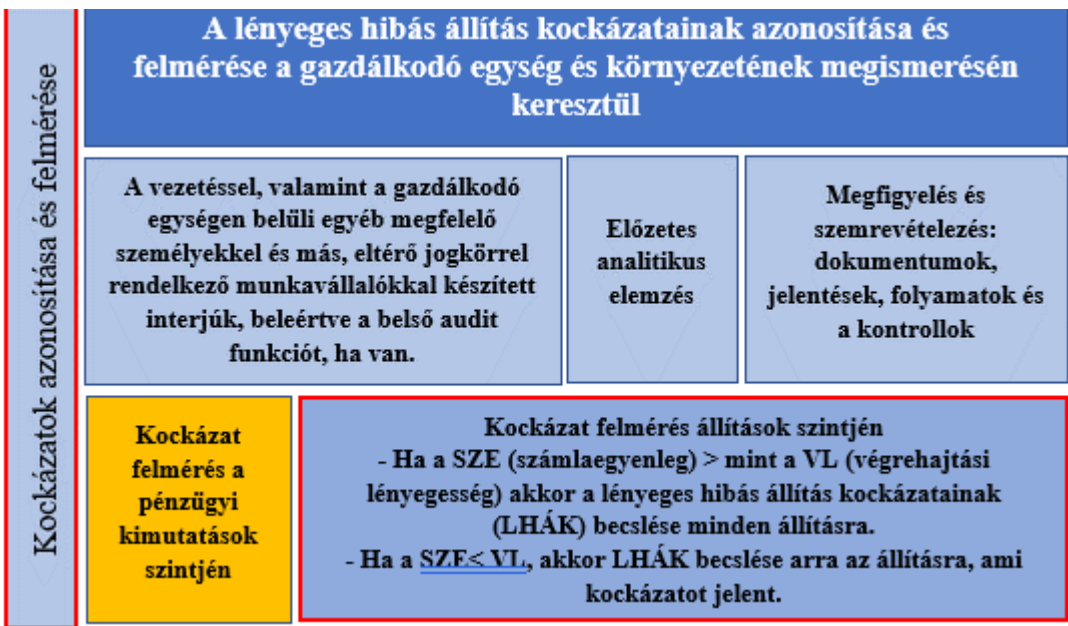
Minél magasabb a valószínűség és nagyságrend kombinációja, annál magasabb az eredendő kockázat felmérése; minél alacsonyabb a valószínűség és nagyságrend kombinációja, annál alacsonyabb az eredendő kockázat felmérése.

A lényeges hibás állítás kockázatainak azonosítása és felmérése folyamatának új megközelítése

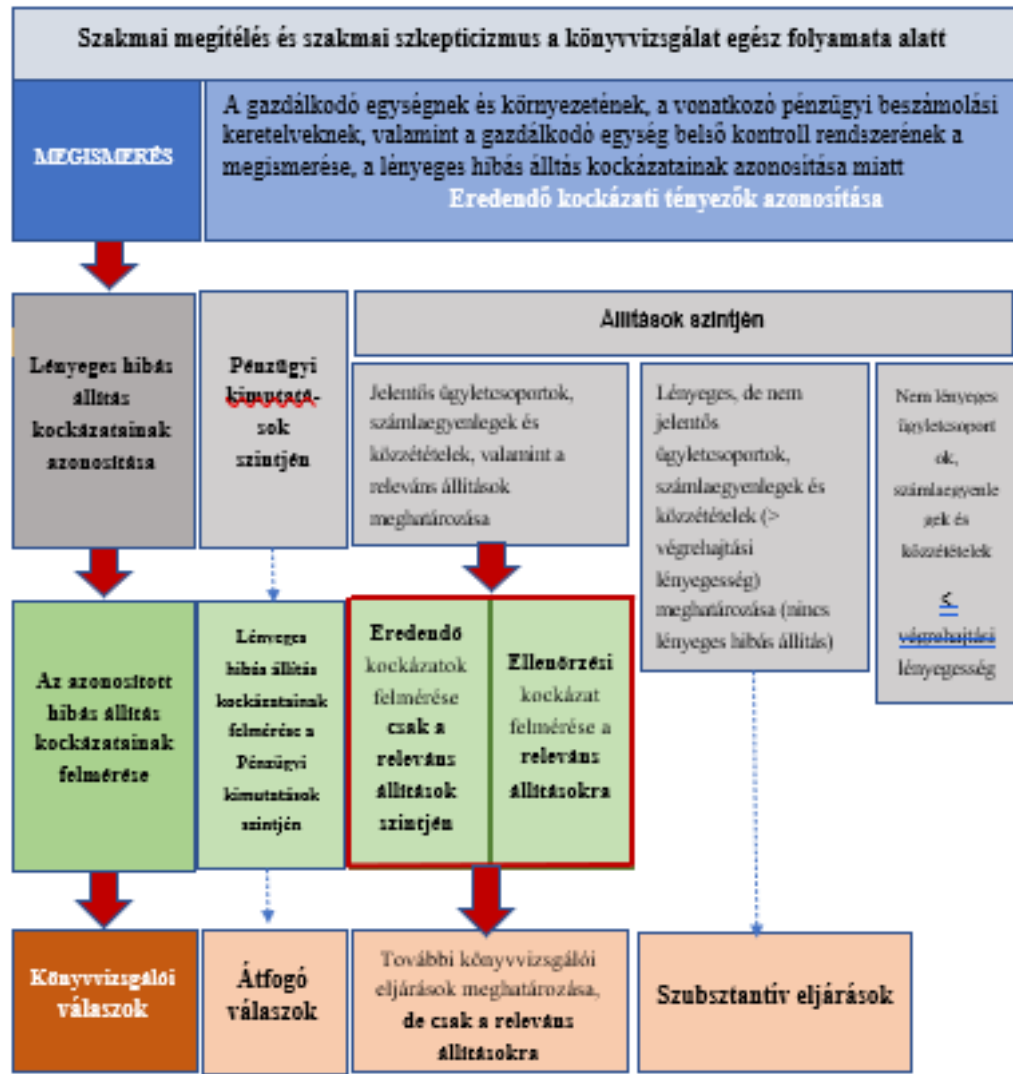

Jelenlegi módszer

Kockázatfelmérés a pénzügyi kimutatások szintjén

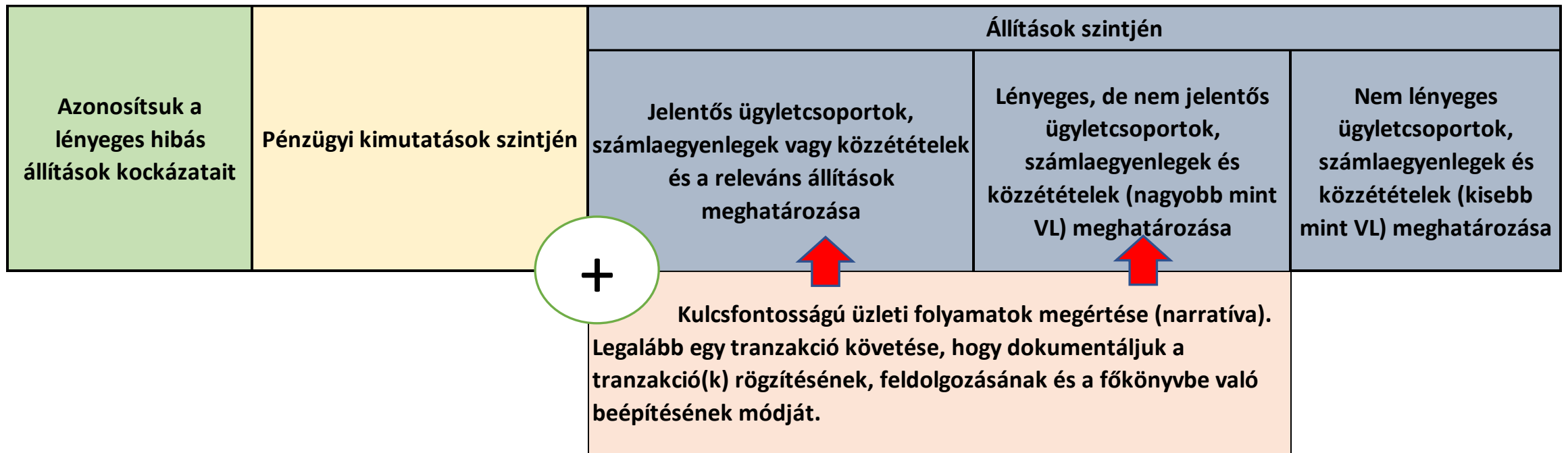
- A kockázatfelmérést valamennyi olyan számlaegyenlegre el kell végezni, ami a végrehajtási lényegesség felett van.
- Minden állításra könyvvizsgálati eljárásokat kell végezni.

ELSŐ LÉPÉS

A lényeges hibás
állítás
kockázatainak
azonosítása

Felülről lefelé („top-down”) és alulról felfelé („bottom-up”) elvégzett kockázatfelmérési eljárások

M E G I S M É R É S

Felülről lefelé végzett kockázatfelmérési eljárások

A gazdálkodónak és környezetének a megismerése	Beszámolási keretelvek
Ügyfél elfogadása, megbízás folytatása	Az előző audit(ok) során szerzett ismereteink
Csalási kockázatok felmérése	Becslési eljárások megértése
Releváns jogszabályok megértése	Kapcsolt felekkel folytatott tranzakciók megismerése
Előzetes analitikus elemzés a pénzügyi kimutatások szintjén	Vállalkozás folytatása elvének érvényesülése

Alulról felfelé végzett kockázatfelmérési eljárások

Kulcsfontosságú üzleti folyamatok megértése

- Összetettség
- Szubjektivitás
- Bizonytalanság
- Változás
- Vezetés elfogultsága

Események és körülmények amelyek lényeges hibás állítás kockázatát eredményezhetik, figyelembe véve átfogó kontrollokat.

Eredendő kockázati tényezők azonosítása amelyek lényeges hibás állítás kockázatát eredményezhetik, figyelembe véve a mi lehet hibás megállapítást is.

A lényeges hibás állítás kockázatainak azonosítása a pénzügyi kimutatások szintjén

Kockázatelemzési eljárások (felülről lefelé módszer)

- A gazdálkodónak és környezetének, a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelveknek a megismerése
- Átfogó kontrollok megértésének eredménye (kontrollkörnyezet, kockázatelemzési folyamat, monitoring)
- Vezetői interjúk: csalás kockázata?

Milyen kockázatokat azonosíthatunk?

- Likviditási kockázat, új IT rendszer bevezetése, szakképzetlen munkaerők, keretelvek nem megfelelő alkalmazása, alapanyag szállítási késedelem stb.
- Aggályok a vezetés tisztessége miatt, kontrollhiányok - elsősorban a kontrollkörnyezetben, a kockázatelemzési folyamatban és a monitoring folyamatban, adatbiztonsággal, jogosultságokkal kapcsolatos hiányosságok stb.
- Adatok manipulálása, kreatív könyvelés

A lényeges hibás állítás kockázatainak azonosítása állítások szintjén

Alulról felfelé módszer

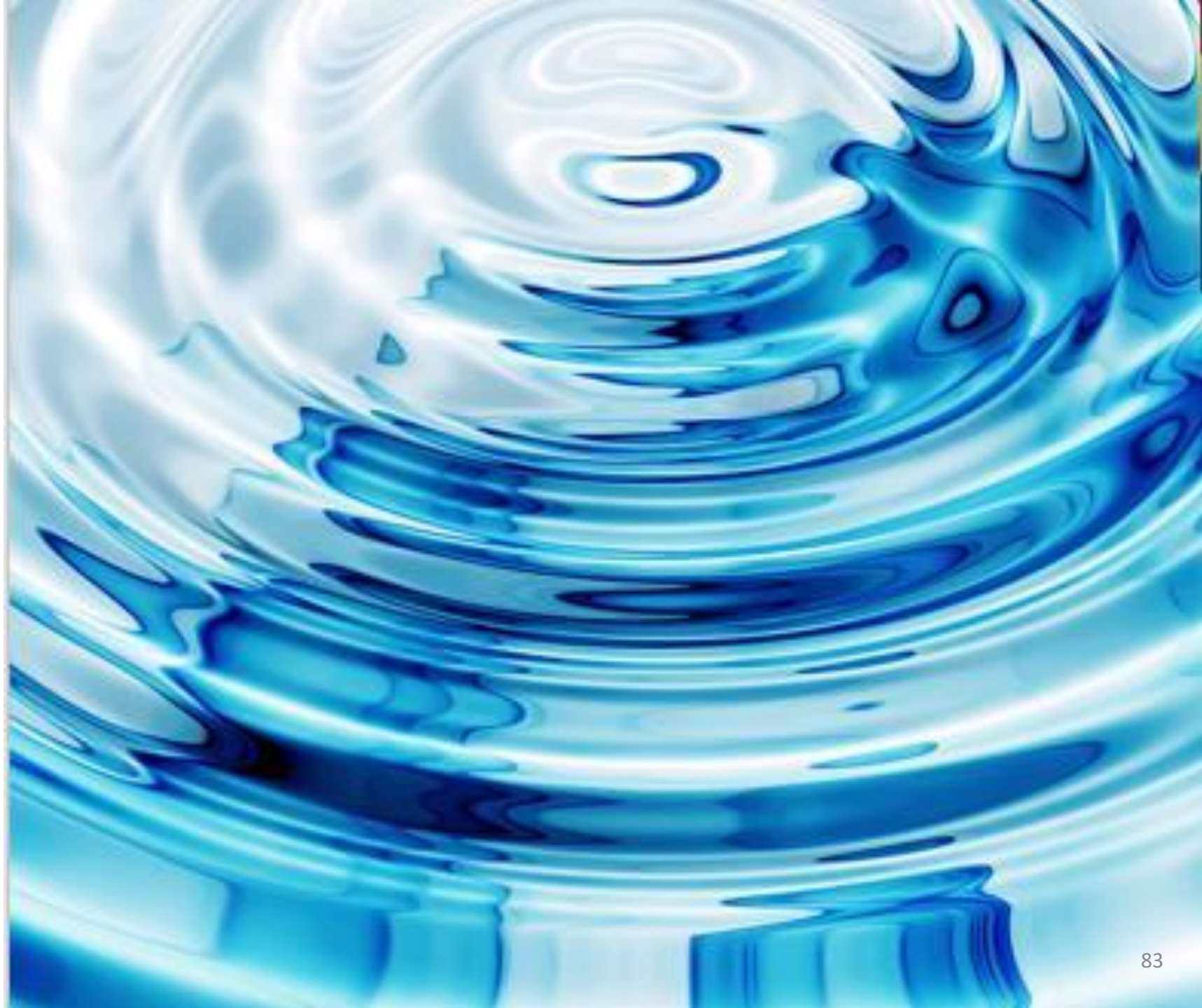
a kulcsfontosságú üzleti folyamatok megértése és a „mi lehet hibás” (WCGW-k) azonosítása

HOGYAN?

- megértjük a tranzakciók folyamatát a kezdeményezéstől egészen a pénzügyi kimutatásokban történő megjelenésig;
- azonosítjuk a hibás állítás kockázatának lehetséges variációit;
- mérlegeljük, hogy fennáll-e a hibás állítás előfordulásának valószínűsége, és ahol ésszerű,
- megvizsgáljuk, hogy milyen mértékű hibát eredményezhet; megvizsgáljuk, hogy
- jelentenek-e jelentős eredendő kockázatokat az állítás szintjén

**Új koncepciók
alkalmazása a
gyakorlatban**

Ügyletcsoportok, számlaegyenlegek vagy közzétételek

Ismerd meg a pénzügyi kimutatásokat alkotó egyes sorok és azon belül a számlák tartalmát!

- A számlaegyenlegek és ügyletcsoportok a főkönyv egyedi számláinak csoportosítása
- megfelelően reprezentálja azok funkcióját vagy jellegét
- figyelembe veszi azt az üzleti folyamatot amelyhez kapcsolódóan a mögöttes tranzakciókat kezdeményezik, feldolgozzák, korrigálják és rögzítik az analitikus nyilvántartásokba és a főkönyvbe.

Néha célszerű tovább bontani, de ez szakmai megítélés kérdése

Példa

A társaság irodabútorok értékesítésével foglalkozik.

Éves beszámoló

	Előző év	Tárgyév
1 01. Belföldi értékesítés nettó árbevétele	6,423,538	7,467,434
2 02. Export értékesítés nettó árbevétele	5,047	5,159
3 I. ÉRTÉKESÍTÉS NETTÓ ÁRBEVÉTELE	6,428,585	7,472,593

A főkönyvi kivonat szerint a belföldi értékesítés

- Online értékesítés Webshop-on keresztül: 5 325 263 e Ft
- Bolti értékesítés: 1 378 956 e Ft
- Raktárról történt értékesítés: 763 215 e Ft

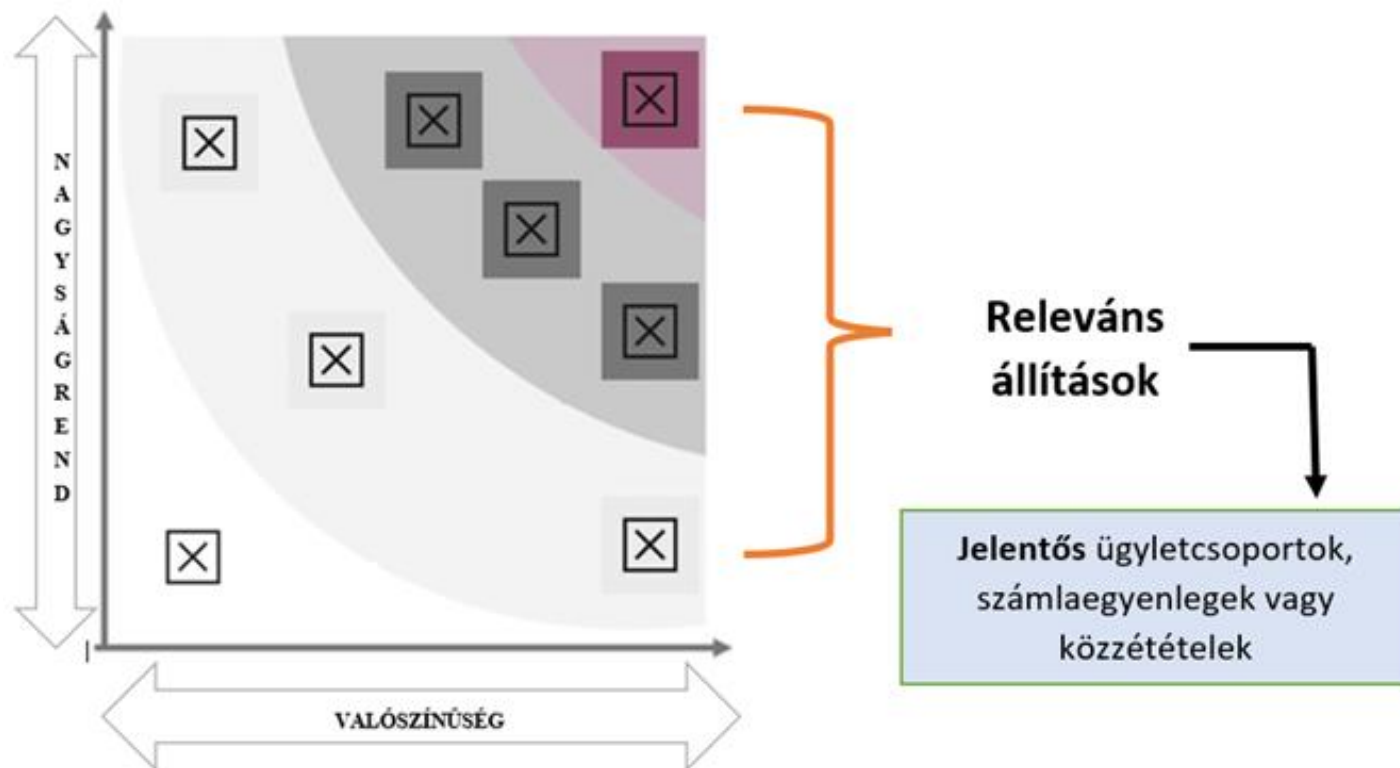
- A Belföldi értékesítés számlán belül különböző típusú műveletek vannak.
- Úgy gondoljuk, hogy az egyes bevételi források különböző eredendő kockázatoknak vannak kitéve.
- Továbbá az egyes bevételi források feldolgozása más és más üzleti folyamatokon keresztül történik.

Mind a 3 bevételi forrást külön-külön kezeljük az eredendő kockázat megállapításánál.

A releváns állítás és a jelentős ügyletcsoportok, számlaegyenlegek vagy közzétételek meghatározására

Egy ügyletcsoport, számlaegyenleg, vagy közzététel jelentős,

- amelyre vonatkozóan legalább egy releváns állítás van,
- ésszerű a lehetősége annak, hogy az állítás hibás,
- úgy ítéljük meg, hogy fontos a pénzügyi kimutatások felhasználói számára.

Releváns állítás: az állításban lényeges hibás állítás azonosított kockázata van.

Jelentős ügyletcsoporthok, számlaegyenlegek vagy közzétételek meghatározása

Mennyiségi szempontok: végrehajtási lényegesség feletti tételek

MINŐSÉGI TÉNYEZŐK

Jelentős kockázat azonosítása

Kötelezettségek teljességének kockázata

Tranzakciók mennyisége és jellege

Kapcsolt felekkel folytatott tranzakciók

A számlaegyenleg összetettsége

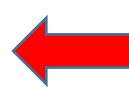
Annak kijelölése során, hogy egy ügyletcsoporthok, számlaegyenleg, vagy közzétételek jelentős-e,

- Alkalmaznunk kell a szakmai megítélésünket és a szakmai szkepticizmusunkat,
- Figyelembe kell vennünk mind a **mennyiségi** mind a **minőségi** faktorokat.

Példa1: A releváns állítás és a jelentős számlaegyenleg meghatározására

A Társaság az irodabútorokat egy beszállítótól (nem kapcsolt vállalat) vásárolja. Az előző könyvvizsgálat során a beszerzési folyamat felmérésre került és a könyvvizsgáló a beszerzési és készletezési folyamattal kapcsolatban megállapította, hogy a **készletegyenleghez** kapcsolódóan a jogok és kötelekhez, a teljességhez, a besoroláshoz és a bemutatáshoz nem áll fenn lényeges hibás állítás kockázata.

Az elmúlt évi leltározás során azonban megállapította a könyvvizsgáló, hogy a Társaság nem különítette el a sérült, meghibásodott bútorokat és bizonyos bútorfajtákból sok a lassan forgó készlet, mivel azok már nem modernek, nem felelnek meg a vásárlói igényeknek. **A vezetés nem helyez hangsúlyt a készletek értékvesztésére** ezért a könyvvizsgáló az **értékelést**, mint állítást releváns állításként határozta meg, mivel fennáll a lényeges hibás állítás kockázata. Az elmúlt évi leltározás során **a leltározási eljárás sem volt megfelelő** (a leltáríveken szerepelt a mennyiség is, és jelentős volt a leltárhiány és a többlet is), ezért a könyvvizsgáló a **létezést**, mint állítást szintén releváns állításként határozta meg.

Mivel a készletek számlaegyenleghez kapcsolódik releváns állítás, ezért a „Készletek” számlaegyenleg jelentős számlaegyenleg.

Példa2: jelentős számlaegyenleg meghatározására

Jelentős számlaegyenleg meghatározása

A könyvvizsgáló meghatározta a lényegességet az alábbiak szerint:

- Átfogó lényegesség: 111 543 e Ft
- Végrehajtási lényegesség: 78 080 e Ft
- Egyértelműen elhanyagolható hiba: 3 346 e Ft

A beszámolóban az alábbi mérlegsorokat azonosította a VL alatt:

Saját tőke: 35 000 E Ft

Passzív időbeli elhatárolás: 75 000 e Ft

A könyvvizsgáló a passzív időbeli elhatárolások egyenlegéhez kapcsolódóan a teljesség állításhoz állapította meg a lényeges hibás állítás kockázatát.

Függetlenül attól, hogy a passzív időbeli elhatárolások számla egyenlege a végrehajtási lényegesség alatt van, de kapcsolódik hozzá egy releváns állítás, a „teljesség”, ezért a könyvvizsgáló a Passzív időbeli elhatárolás számlaegyenleget a jelentős számlaegyenlegek közé sorolja be.

A lényeges, de nem jelentős ügyletcsoportok, számlaegyenlegek vagy közzétételek

- a végrehajtási lényegességet meghaladják, de nem rendelkeznek azonosított eredendő kockázattal.
- a lényeges hibás állításokra való érzékenysége a hibás állítás valószínűségének és nagyságának kombinációja miatt az alsó részében van az eredendő kockázat spektrumának.

- valószínűleg nem lesz kitéve csalás miatti hibás állításnak;
- nincs kockázat a kapcsolt felekkel folytatott ügyletekből;
- feldolgozott tranzakciók nem minősülnek összetettnek,
- csak korlátozott mértékben történt változás az előző időszakhoz képest;
- megfelelő szervezeti szintű ellenőrzési környezettel rendelkezik,

Példa3: lényeges és nem lényeges számlaegyenleg meghatározására

A lényegességünk megegyezik az előző példában megállapítottal:

- Átfogó lényegesség: 111 543 e Ft
- Végrehajtási lényegesség: 78 080 e Ft
- Egyértelműen elhanyagolható hiba: 3 346 e Ft

Az eredménykimutatás „Értékcsökkenési leírás” sorában kimutatott összeg: 93 215 e Ft.

Az eredménykimutatás „Egyéb ráfordítások” során kimutatott összeg: 32 000 e Ft.

A könyvvizsgáló a gazdálkodó egységnek és környezetének megismerése során nem azonosított releváns állítást az értékcsökkenési leírás számlaegyenleghez kapcsolódóan. Tehát **függetlenül attól**, hogy az egyenleg **meghaladja** a végrehajtási lényegességet, mivel releváns állítás nem kapcsolódik hozzá, **nem jelöljük meg, mint jelentős számlaegyenleg, de megjelöljük, mint lényeges, de nem jelentős számlaegyenleg.**

Az egyéb ráfordításokhoz szintén nem kapcsolódik releváns állítás, és mivel ez a számlaegyenleg a végrehajtási lényegesség alatt van **ezért ez nem lényeges számlaegyenleg.**

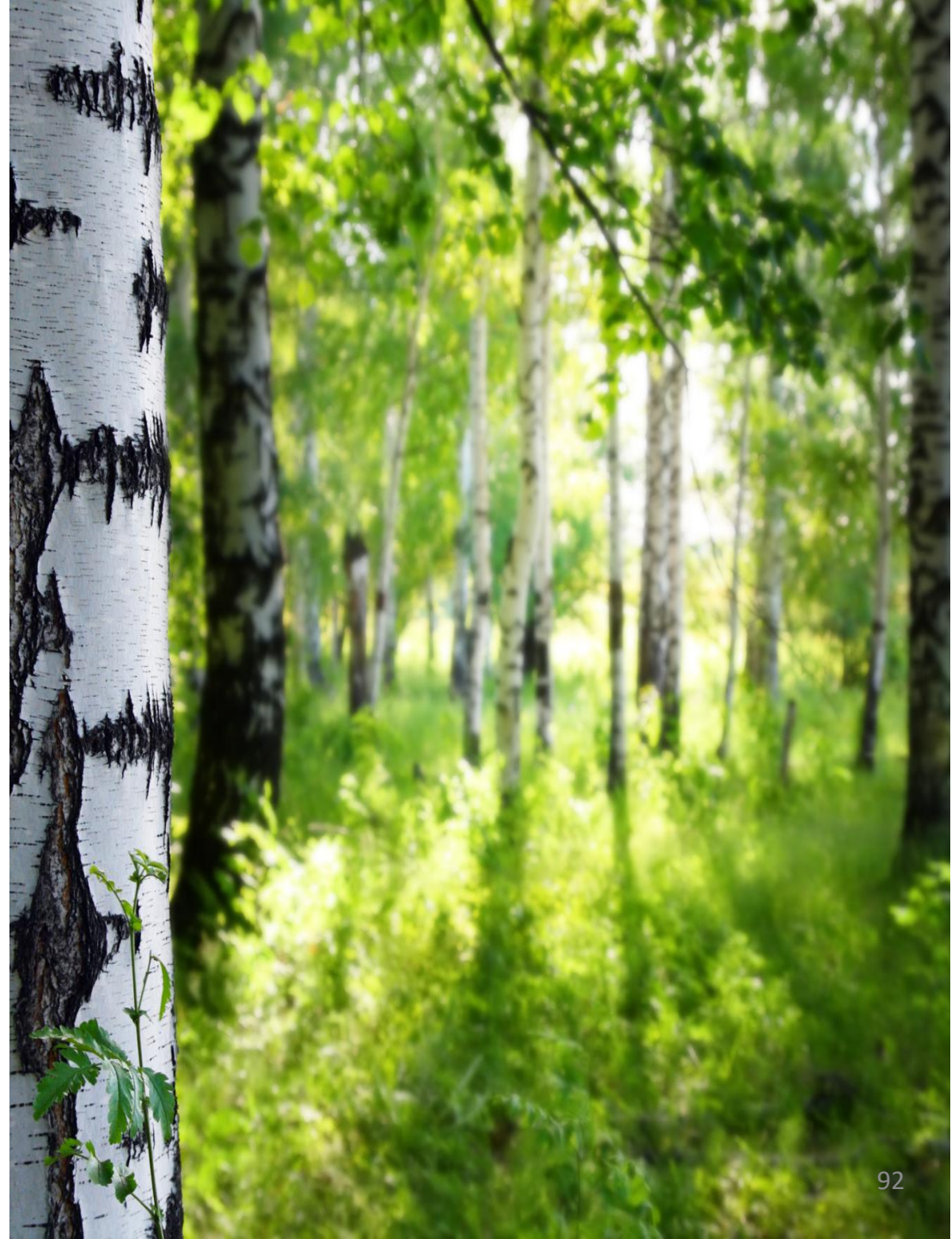

Összefoglalás

Megértettük az alábbiakat:

- az új fogalmakat, mint az eredendő kockázati tényezők, releváns állítások fogalmát továbbá,
- a nem lényeges ügyletcsoportokat, számlaegyenlegeket és közzétételeket,
- a lényeges, de nem jelentős ügyletcsoportokat, számlaegyenlegeket és közzétételeket,
- a jelentős ügyletcsoportokat, számlaegyenlegeket és közzétételeket,
- értelmeztük az eredendő kockázat spektrumát,
- megértettük, hogy a kockázatok azonosítását a pénzügyi kimutatások és az állítások szintjén kell elvégezni.

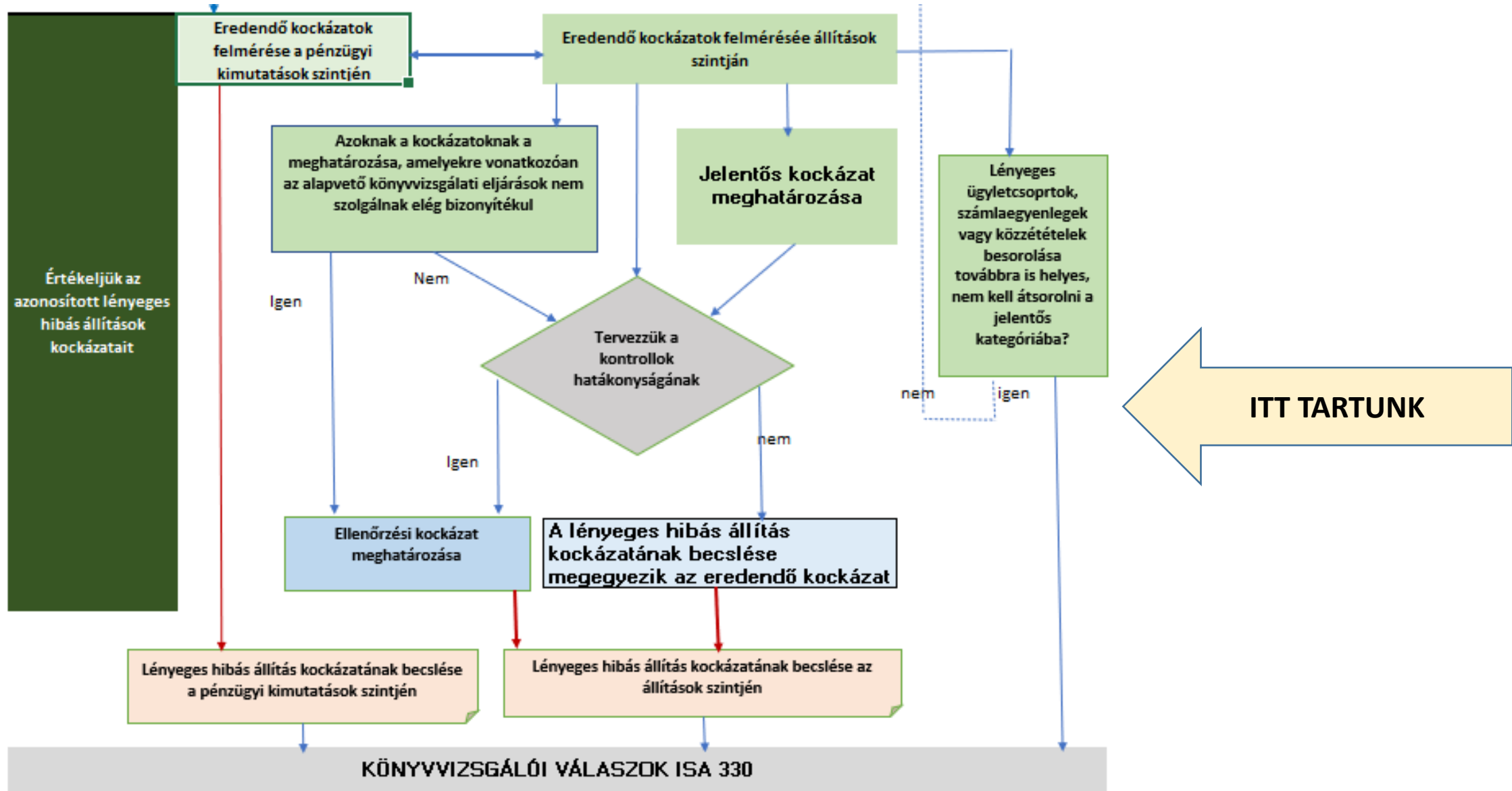
Megértésünk alapján megjelöltük a jelentős, illetve a lényeges, de nem jelentős ügyletcsoportokat, számlaegyenlegeket és közzétételeket és előzetes megértésünk alapján azonosítottuk az eredendő kockázatokat, a releváns állításokat.

MÁSODIK LÉPÉS

Kockázatelemzés

KOCKÁZAT FELMÉRÉS

Eredendő kockázat felmérése minden releváns állításra

Jelentős kockázat meghatározása + kockázatok, amelyekre az alapvető könyvvizsgálati eljárások önmagukban nem elégségesek

Ellenőrzési kockázat felmérése minden releváns állításra

Lényeges hibás állítás kockázatának felmérése

Eredendő kockázat felmérése

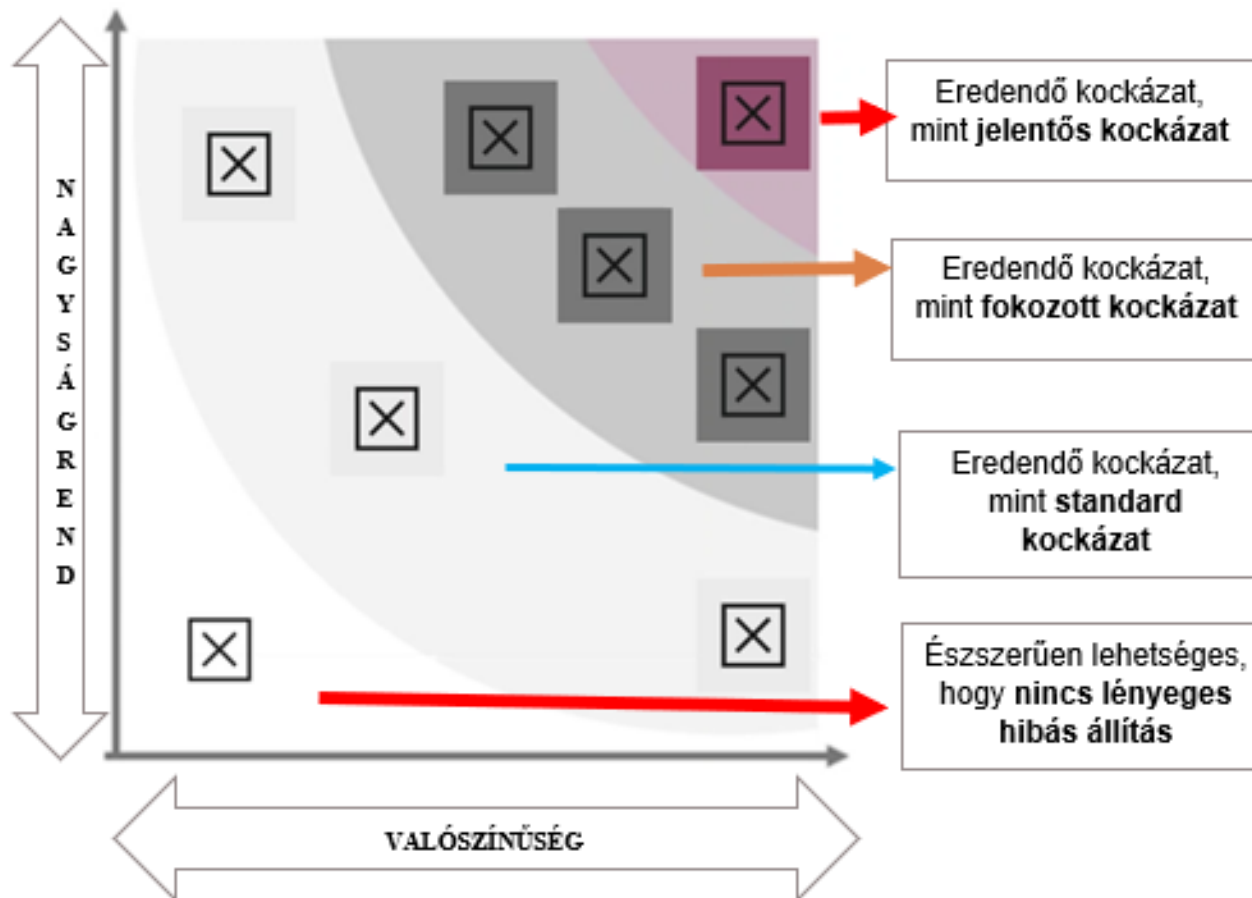
Értékelése függ attól, hogy

- milyen mértékben érintik az eredendő kockázati tényezők a hibás állítás **valószínűségét** vagy a
- **nagyságrendjét.**

Hol mérjük?

Az eredendő kockázat spektrumán

Eredendő kockázat spektruma

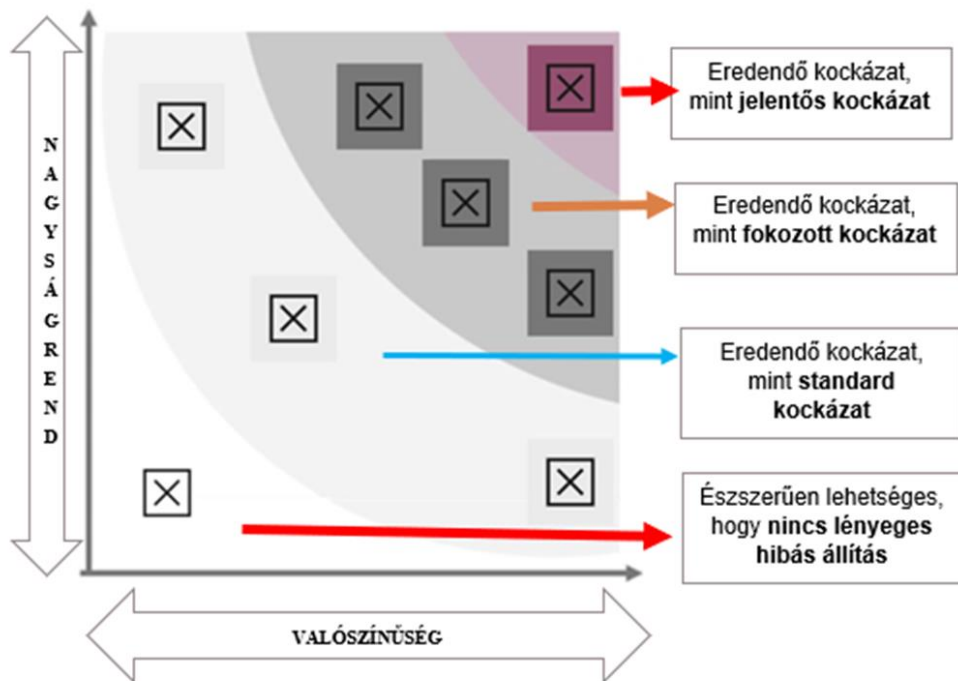
Eredendő kockázati tényezők és egyéb megfontolások az eredendő kockázat felmérésekor

Eredendő kockázat felmérésére használt értékelési kategóriák

STANDARD	<p>A standard kockázatok a viszonylag rutinszerű, nem összetett ügyletekhez kapcsolódó lényeges hibás állítások azonosított kockázatai, amelyek általában szisztematikus feldolgozás tárgyát képezik, és kevés vezetői megítélést igényelnek.</p> <p>A kockázat jellegével, bekövetkezésének valószínűségével, vagy bekövetkezése esetén annak nagyságrendjével kapcsolatban nincsenek kiemelt vagy különleges tényezők.</p>
FOKOZOTT	<p>A fokozott kockázatok a lényeges hibás állítások olyan azonosított kockázatai, amelyek a standard kockázatoknál előírtakon túlmenően további könyvvizsgálati megfontolást igényelnek, de amelyek jellegüknél, bekövetkezésük valószínűségénél vagy nagyságrendjénél fogva nem emelkednek a jelentős kockázat szintjére.</p> <p>A fokozott kockázatok gyakran a vezetés megítéléséhez kapcsolódó kockázatok (pl. a követelésekre képzett céltartalékok).</p>
JELENTŐS	<p>A jelentős kockázatok a lényeges hibás állítások olyan azonosított kockázatai, amelyek esetében az eredendő kockázat értékelése az eredendő kockázat spektrumának felső határához közelít, köszönhetően az eredendő kockázati tényezők befolyásolásának a mértékére, azaz a hibás állítás bekövetkezésének valószínűségére és a hibás állítás bekövetkezése esetén a lehetséges hibás állítás nagyságrendjére.</p> <p>Ezen túlmenően egyes standardok, mint az ISA 240, az ISA 550 bizonyos kockázatokat jelentős kockázatként azonosítanak.</p>

Emlékeztető: A valószínűség és a nagyságrend meghatározásának módszere az IFAC kiadványa szerint (Útmutató a nemzetközi könyvvizsgálati standardok használatához a kis és középvállalkozások könyvvizsgálata során)

Módszer 1: A valószínűség és a nagyságrend felmérésére numerikus skálást használ:

Előfordulás valószínűsége: 1=távoli, 2= valószínűtlen, 3= valószínű, 4=legvalószínűbb, 5= majdnem biztos.

Nagyságrend: 1= lényegtelen, 2= kicsi, 3= közepes, 4= nagy, 5= lényeges

Módszer 2: A valószínűség és a nagyságrend felmérésére a magas, közepes, alacsony értékelési szempontokat használja.

Kockázatbecslés

Az azonosított üzleti és csalási kockázati tényezők felsorolása

Valószínű, hogy felmerül az azonosított kockázat (hibás állítás)?
(Magas, Közepes, Alacsony)

Ha a kockázat (hibás állítás) tényleg felmerülne, mennyire lényeges lenne a pénzügyi kimutatások szempontjából?
(Magas, Közepes, Alacsony)

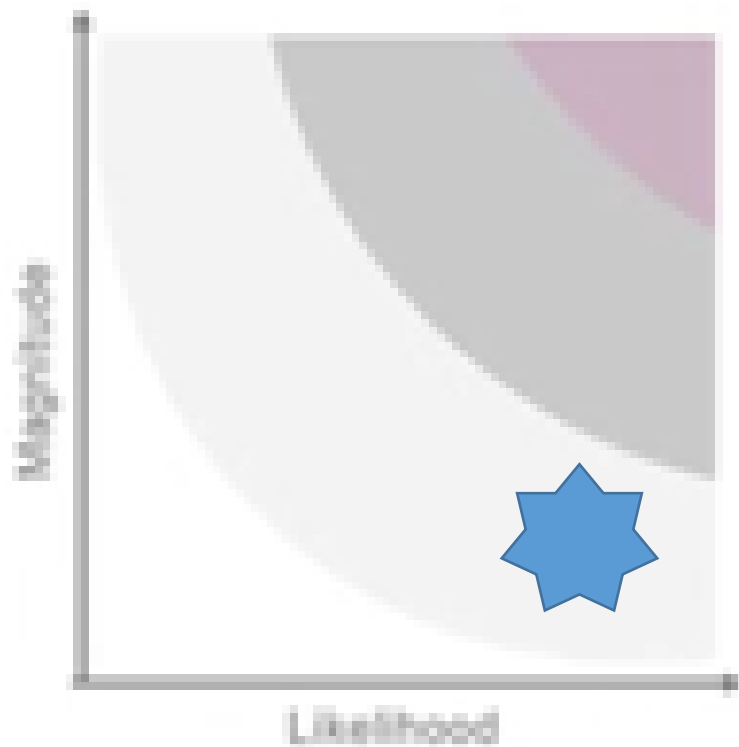
Kockázat becslött szintje
(Magas, Közepes, Alacsony)

	1	2	3	4	5
↓	↓	↓	↓	↓	↓
Valószínű, hogy felmerül az azonosított kockázat (hibás állítás)? (Magas, Közepes, Alacsony)	K	A	M	M	A
Ha a kockázat (hibás állítás) tényleg felmerülne, mennyire lényeges lenne a pénzügyi kimutatások szempontjából? (Magas, Közepes, Alacsony)	K	K	M	K	A
↓	↓	↓	↓	↓	↓
Kockázat becslött szintje (Magas, Közepes, Alacsony)	K	A	M	K	A

Példák az eredendő kockázat felméréséhez

Standard kockázat

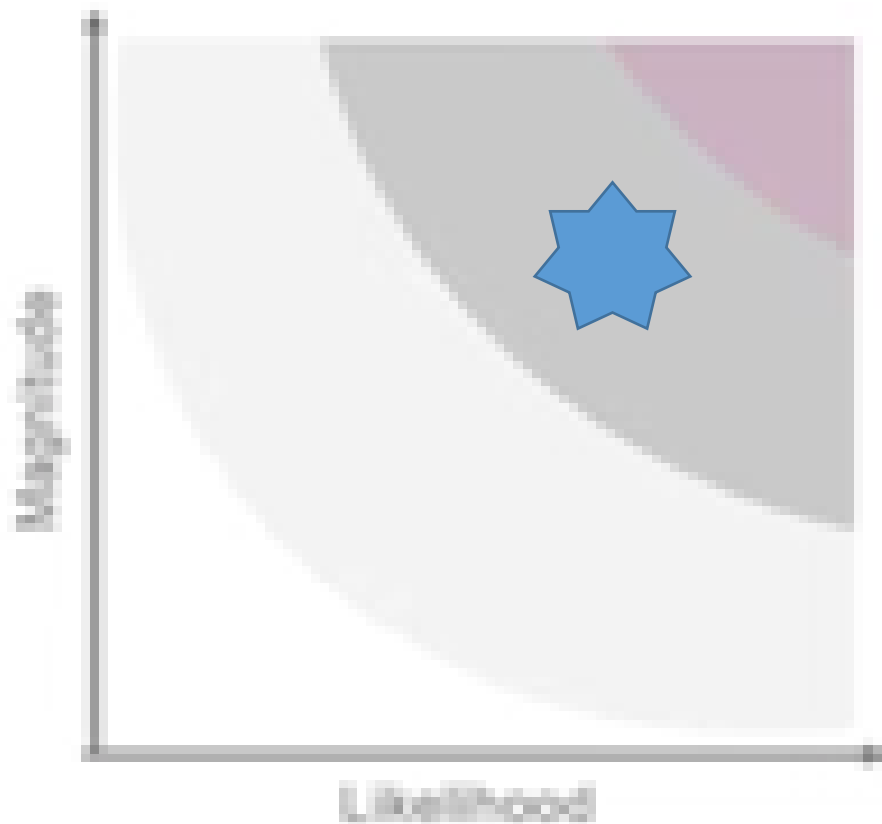

- Egy technológiai vállalat szoftverek licencelésével foglalkozik, és bevételeit havonta lineárisan számolja el. A folyamat során az ügyfél adatait be kell vinni a számlázási rendszerbe, és a rendszer számlákat minden hónapban automatikusan kiállítja. A könyvvizsgáló a **pontosságot** és a **teljességet** releváns állításként azonosította a Bevételekre vonatkozóan.
- A szerződés elmaradásának és/vagy helytelen szerződéses összegnek a számlázási rendszerbe való bevitelének valószínűségét a könyvvizsgáló **alacsonynak ítélte, mivel az eljárás szabványos és kevésbé összetett**. A **nagyságrendet** szintén alacsonynak tekintette, mivel megértése szerint valamennyi szerződés **egyedi értéke alacsony**.
- A könyvvizsgáló úgy véli, hogy a lényeges hibás állítás kockázata az alacsony valószínűség és az alacsony nagyságrend miatt az eredendő kockázat spektrumának **alsó végére esik**, ezért a kockázatot standardnak értékeli mindkét állításra.

Példák az eredendő kockázat felméréséhez

Fokozott kockázat

- Egy technológiai vállalat szoftverfejlesztéssel foglalkozik. A folyamat során az ügyfél adatait beviszik a számlázási rendszerbe, és a számlák kézzel készülnek, ahogyan és amikor szükséges, a szerződésben foglalt fizetési feltételek alapján. A könyvvizsgáló a **pontosságot, a teljességet és az elhatárolást (cut-off)** azonosította bevételekre vonatkozó releváns állításként.
- Annak valószínűsége, hogy a bevételek nem kerülnek elszámolásra az időkimutatás alapján, a spektrum magasabb szintjén van, mivel bár hetente emlékeztetik az alkalmazottakat az időkimutatás frissítésére, néhányan **nem töltik ki időben vagy ha kitöltik, akkor azt pontatlanul** teszik azt meg. A nagyságrendet is a spektrum magasabb szintjére sorolták, mivel a **szerződések egyedileg nagy értékűek lehetnek.**
- **Ezen túlmenően a könyvvizsgáló megállapította, hogy a munkavállalóknak a beszámolási időszak vége felé végzett munkáját nem a megfelelő időszakban ismerik el, ezáltal a bevétel nem a megfelelő időszakra kerül elszámolásra.**
- A könyvvizsgáló úgy vélik, hogy **az összes vonatkozó állítás kockázata** a nagyobb valószínűség és valószínűségi nagyságrend miatt az eredendő kockázat spektrumának közepe felé helyezkedik el, és ezért úgy értékelik, hogy a lényeges hibás állítás **kockázata fokozott.**

Eredendő kockázat felmérése minden releváns állításra

Jelentős kockázat meghatározása + kockázatok, amelyekre az alapvető könyvvizsgálati eljárások önmagukban nem elégségesek

Ellenőrzési kockázat felmérése minden releváns állításra

Lényeges hibás állítás kockázatának felmérése

**KOCKÁZAT
FELMÉRÉS**

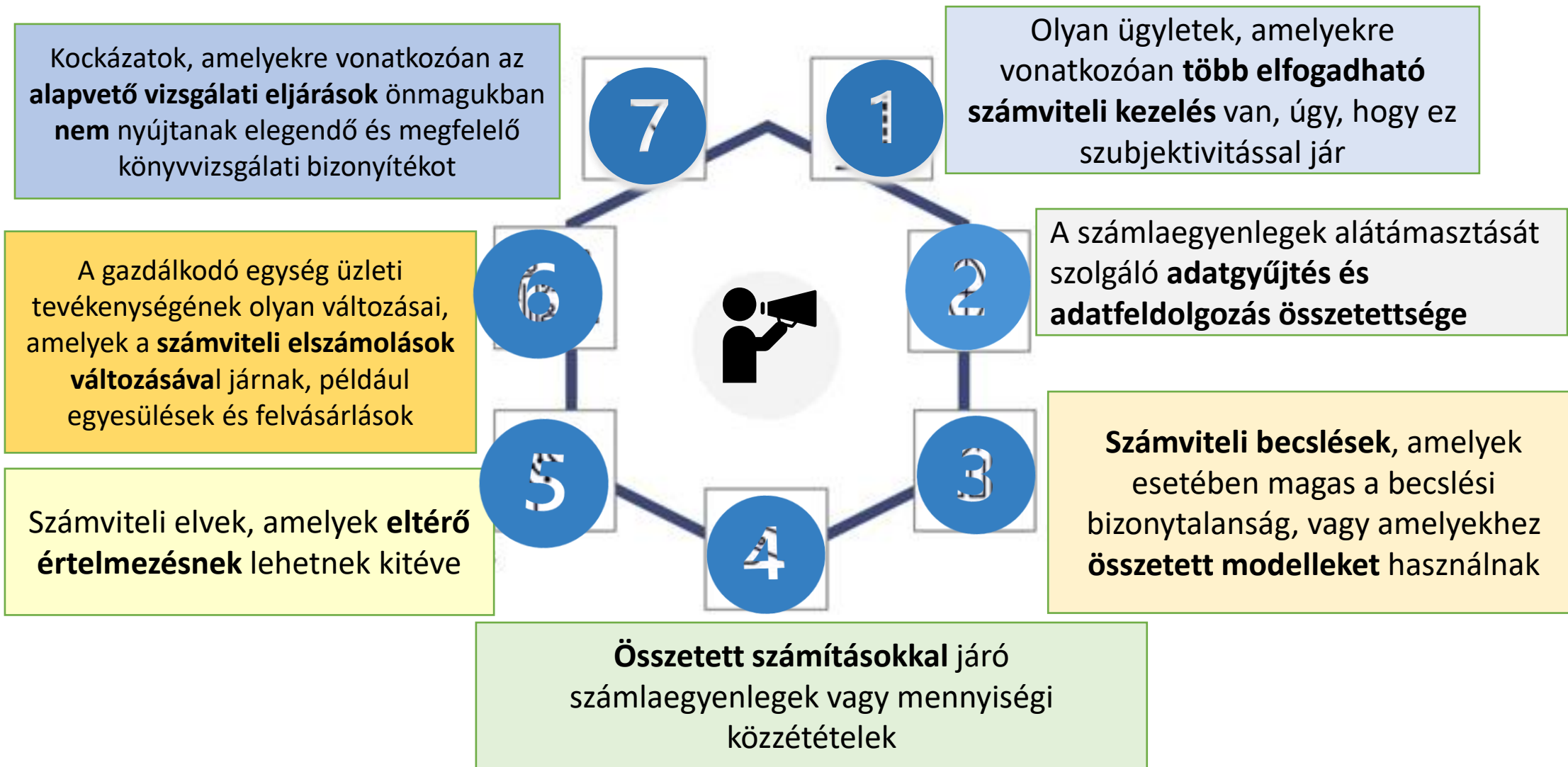

Jelentős kockázat

- **Fogalom:** amelyre vonatkozóan az eredendő kockázat felmérése közel van az eredendő kockázat spektrumának felső végéhez.
- **Mi befolyásolja?** eredendő kockázati tényezők hatása a hibás állítás felmerülése valószínűségére és felmerülése esetén a potenciális hibás állítás nagyságrendjére.
  - összetettség
  - szubjektivitás
  - változás
  - bizonytalanság
  - vezetés elfogultsága vagy egyéb csalási tényezők

A lényeges hibás állítás kockázatai, amelyek magasabb eredendő kockázatként értékelhetők

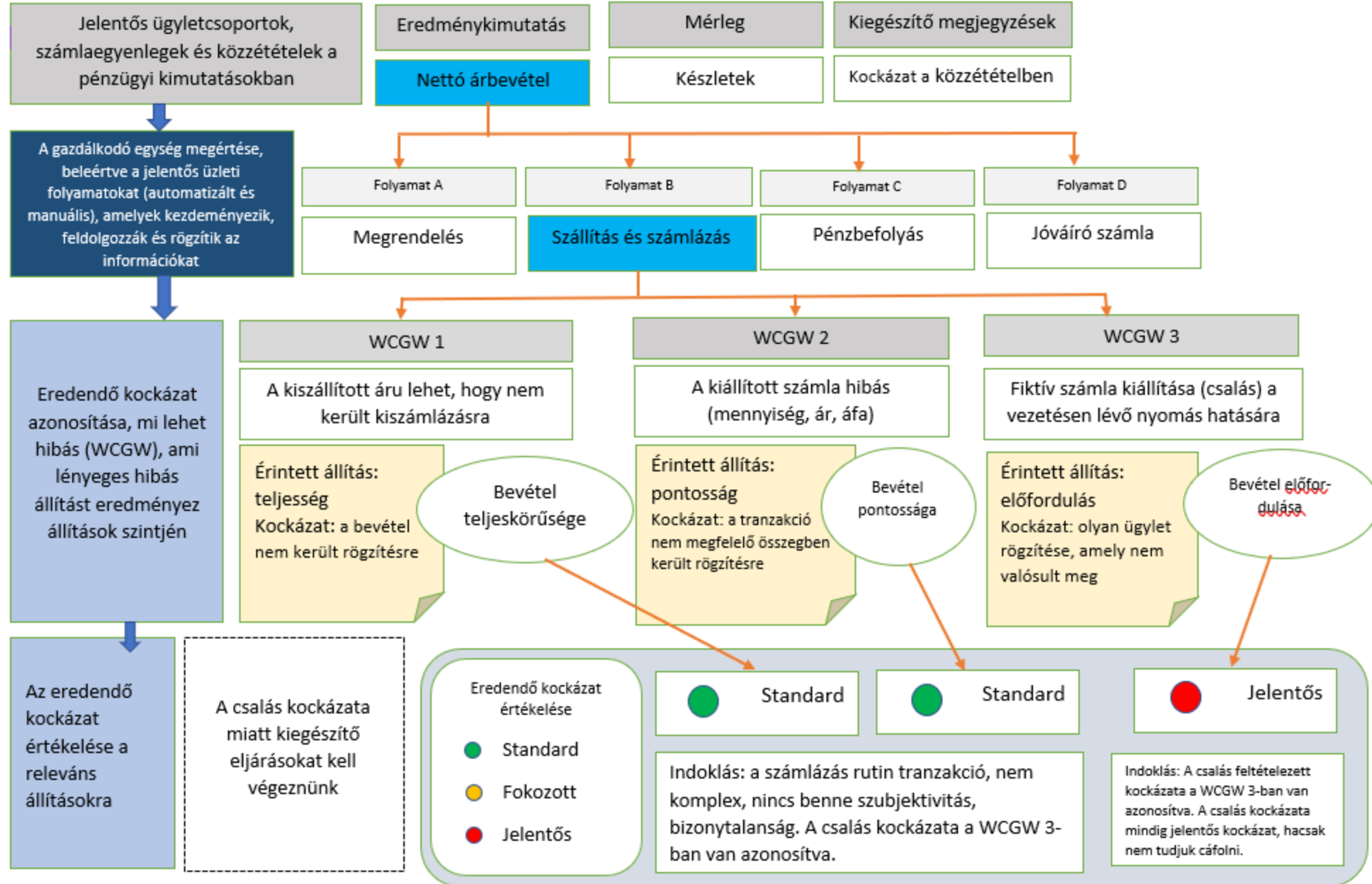

Jelentős kockázat (Példa az IFAC kiadványból)

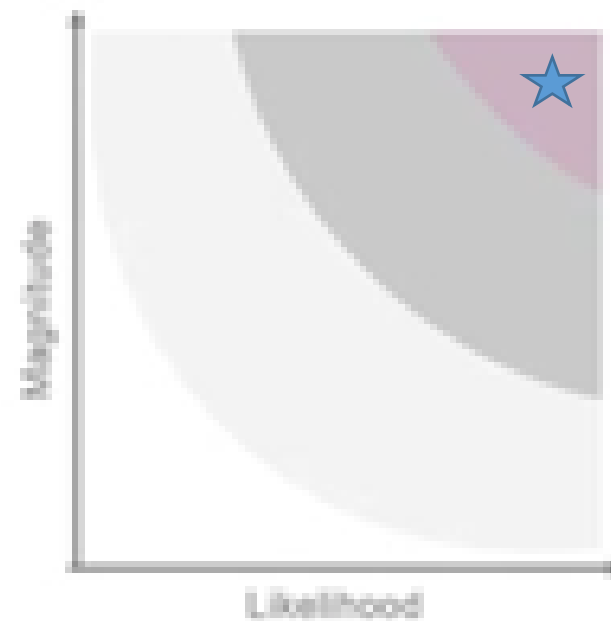
Üzleti kockázatok						
Kockázati esemény/ forrás	A kockázati tényező következménye	Állítások	Az eredendő kockázat becslése			Jelentős kockázat? I/N
			Előfordulás valószínűsége	Hatás euróban	Kombinált érték	
<i>Folyamatos növekedés (a visszaesés ellenére) és nem megfelelő készletellenőrzés</i>	<i>A hitelfeltételek megszegése</i>	<i>Átfogó (minden állítás)</i>	4	5	20	I
<i>A raktárosról tudjuk, hogy hibázni szokott</i>	<i>A készletek egyenleg túl- vagy alul van becsülve és ez kihat az értékelésre is</i>	<i>Teljesség, pontosság és értékelés, létezés</i>	5	3	15	N
<i>Az általános informatikai kontrollok több területen gyengék</i>	<i>Az adatok épsége romolhat vagy adatvesztés is előfordulhat</i>	<i>Átfogó (minden állítás)</i>	3	5	15	N
<i>Gazdasági visszaesés</i>	<i>Lehet, hogy leírásra lesz szükség a raktárkészleteknél.</i>	<i>Pontosság és értékelés</i>	3	3	9	N

Értékesítés, mint jelentős ügyletcsoport

További példa

- Egy gazdálkodó egység Ukrajnában folytat tevékenységet, mivel néhány vevője ott található. A könyvvizsgáló a **létezést** és az **értékelést** azonosította, mint a Követelésekre vonatkozó releváns állítások.
- A létezésre vonatkozó állítás valószínűségét és nagyságrendjét alacsonynak ítélte azon elvárás alapján, hogy a követelések alátámasztás nélküli kimutatásának kicsi a valószínűsége. A könyvvizsgáló ezért a lényeges hibás állítás kockázatát standardnak tekinti.
- Másrészt, azon az alapon, hogy nagy a valószínűsége annak, hogy az Ukrajnában található vevők nem lesznek képesek részben vagy egészben kiegyenlíteni a számláikat, a könyvvizsgáló a lényeges hibás állítás kockázatát az értékelési állítás tekintetében **jelentősnek** tekinti.

KOCKÁZAT FELMÉRÉS

Eredendő kockázat felmérése minden releváns állításra

Jelentős kockázat meghatározása + kockázatok, amelyekre az alapvető könyvvizsgálati eljárások önmagukban nem elégségesek

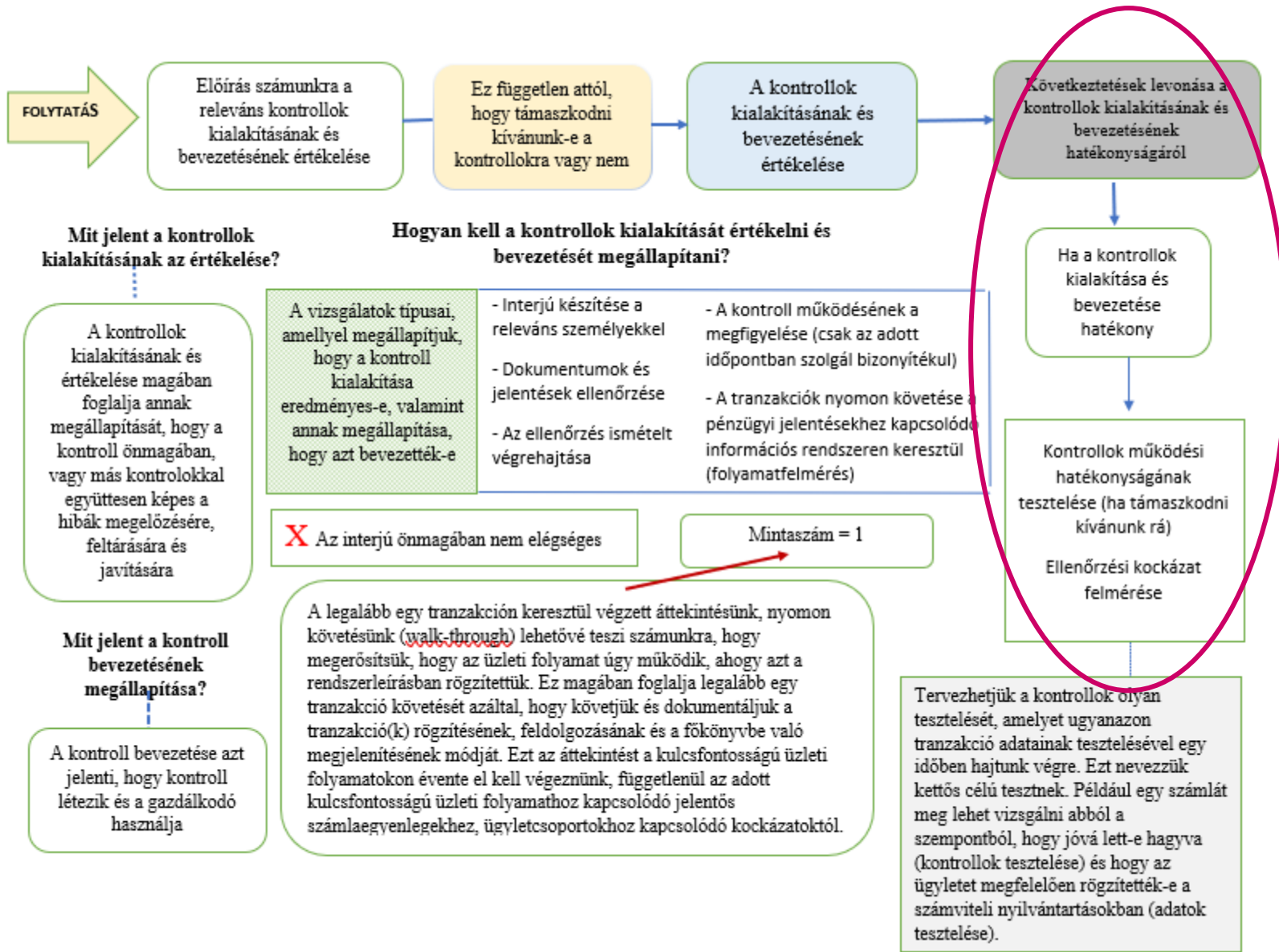
Ellenőrzési kockázat felmérése minden releváns állításra

Lényeges hibás állítás kockázatának felmérése

Ellenőrzési kockázat felmérése avagy a kontrollok működési hatékonyságának tesztelése

Fogalom: az a kockázat, hogy egy olyan hibás állítást, amely lényeges lehetett akár önmagában, akár egyéb hibás állításokkal együttesen, a gazdálkodó egység belső kontrolljai nem fognak időben megelőzni vagy feltárni és helyesbíteni.

Ellenőrzési kockázat felmérése avagy a kontrollok működési hatékonyságának tesztelése

Mikor teszteljük a kontrollok működésének hatékonyságát?

- Ha támaszkodni kívánunk a kontrollokra
- Ha nem lehetséges olyan hatékony alapvető vizsgálati eljárásokat megtervezni, amelyek önmagukban elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot nyújtanak az állítások szintjén.

Értékelés

Alacsony:
Ha a kontroll hatékonyan működik.

Magas:
A teszt során hiányosságot azonosítottunk;
Ha nem tervezzük a kontrollok hatékonyságának tesztelését.

Eredendő kockázat felmérése minden releváns állításra

Jelentős kockázat meghatározása + kockázatok, amelyekre az alapvető könyvvizsgálati eljárások önmagukban nem elégségesek

Ellenőrzési kockázat felmérése minden releváns állításra

Lényeges hibás állítás kockázatának felmérése

Lényeges hibás állítás kockázatának felmérése

Egy lehetséges példa a lényeges hibás állítás becslésére:

Ellenőrzési kockázat	Támaszkodunk a kontrollokra (ellenőrzési kockázat=alacsony)			Nem támaszkodunk a kontrollokra (ellenőrzési kockázat=magas)		
	Standard	Fokozott	Jelentős	Standard	Fokozott	Jelentős
Eredendő kockázat	Standard	Fokozott	Jelentős	Standard	Fokozott	Jelentős
Lényeges hibás állítás kockázata	Standard	Standard	Fokozott	Standard	Fokozott	Jelentős ⚡

- Kockázati mátrix (meghatározó az eredendő kockázat)

Eredendő kockázat	Ellenőrzési kockázat	Lényeges hibás állítás kockázata
Jelentős	Magas	Jelentős
Jelentős	Alacsony	Fokozott
Fokozott	Magas	Fokozott
Fokozott	Alacsony	Standard
Standard	Magas	Standard
Standard	Alacsony	Standard

Példa1: a jelentős számlaegyenlegek lényeges hibás állítás kockázatának felmérésére. Összehasonlítás jelenlegi és új módszer:

A Társaság jellemzői:

A gazdálkodó egység üzleti tevékenysége a tulajdonában lévő szálloda bérbeadása. A gazdálkodó egység fő eszköze az épület.

A végrehajtási lényegesség 800Mft.

A jelenlegi könyvvizsgálati módszertan szerint, ha a számla egyenlege végrehajtási lényegesség feletti, minden állításra fel kell mérnünk a lényeges hibás állítás kockázatát.

Jelenleg hatályos standard szerinti lényeges hibás állítás kockázatának becslése

Tárgyi eszközök 5,3 MD Ft				
A számlaegyenleg nagyobb, mint VL → valamennyi állításra meg kell nézni a LHÁK				
Állítások	Eredendő kockázat	Ellenőrzési kockázat	Lényeges hibás állítás kockázata	További könyvvizsgálati eljárások
Értékelés	Közepes	Magas	Közepes	Igen
Létezés	Alacsony	Magas	Alacsony	Igen
Cut-off	Nem értelmezhető a mérleg tételekre			
Teljesség	Alacsony	Magas	Alacsony	Igen
Bemutató	Alacsony	Magas	Alacsony	Igen

További könyvvizsgálói eljárások: **kontrollok tesztelése, ha szükséges és alapvető vizsgálati eljárások**

Mivel minden állításra megállapítottuk a lényeges hibás állítás kockázatát, minden állításra vonatkozóan eljárásokat kell végeznünk.

Példa1: Új megközelítés szerint a lényeges hibás állítás kockázatának felmérése

Az állítások lényeges hibás állításra való fogékonysága

A könyvvizsgáló az ingatlanokkal kapcsolatos „értékelés” állítást úgy azonosítja, hogy az fogékony a hibás állításra. Ez hatással lehet az épület mérlegben szereplő könyv szerinti értékére, és az eredménykimutatásban és a kapcsolódó közzétételekben megjelenő elszámolt **terven felüli értékcsökkenésre**.

A lényeges hibás állítások és a vonatkozó állítások kockázatának azonosítása

A könyvvizsgáló a lényeges hibás állítás kockázatát azonosította **az épület megtérülő értékéhez kapcsolódóan**. Az **értékelést**, mint állítást a könyvvizsgáló **releváns állításként** azonosítja és a Tárgyi eszközökön belül az Épületek számlaegyenleget, valamint az eredménykimutatásban lekönyvelt terven felüli értékcsökkenést, mint jelentős ügyletcsoportot, számlaegyenleget és közzétételt jelöli meg.

Számviteli politika

A terven felüli értékcsökkenés szükségességének vizsgálata évente ismétlődő feladat, amely harmadik fél ingatlanértékelő által elvégzett értékelésen alapul. Az épület értéke diszkontált cash flow modellen alapult.

Példa1: Új megközelítés szerint a lényeges hibás állítás kockázatának felmérése (folytatás)

Az ingatlanértékelés alapján a szálloda piaci értéke alacsonyabb volt, mint a könyv szerinti érték, és a két érték közötti különbség jelentős volt. Az elszámolt terven felüli értékcsökkenési leírás összege: 930 M Ft.

A lényeges hibás állítás kockázatának felmérése minden releváns állítás esetében, ebben az esetben az értékelésre.

A könyvvizsgáló felméri az **eredendő kockázatot** (a valószínűség és a nagyság felméréssel), és az **ellenőrzési kockázatot** minden egyes jelentős számla és releváns állítás tekintetében.

Tárgyi eszközök 5,3 MD Ft				
A számlaegyenleg nagyobb, mint VL → azonosítsa a releváns állítást, majd ezt követően mérje fel a LHÁK-át erre az állításra				
Állítások	Eredendő kockázat	Ellenőrzési kockázat	Lényeges hibás állítás kockázata	További könyvvizsgálati eljárások
Értékelés	Fokozott	Magas	Fokozott	Igen
Létezés	Nem releváns	N/É	Nincs LHÁK	N/É
Cut-off	Nem értelmezhető a mérleg tételekre			
Teljesség	Nem releváns	N/É	Nincs LHÁK	N/É
Bemutató	Nem releváns	N/É	Nincs LHÁK	N/É

További könyvvizsgálói eljárások: kontrollok tesztelése, ha szükséges és alapvető vizsgálati eljárások

A jelenlegi és az új megközelítés összehasonlítása

JELENLÉGI MÓDSZER

- A gazdálkodó egységnek és környezetének megértése
- A lényeges hibás állítás kockázatának azonosítása és felmérése MINDEN állításra, ha a számlaegyenleg jelentős > VL
- Az üzleti folyamatok megértése, és a kontrollok kialakításának és bevezetésének felmérése (“walkthrough)
- További könyvvizsgálói eljárások végzése minden állításra

ÚJ MÓDSZER

- A gazdálkodó egységnek és környezetének megértése, beleértve az IT rendszert is majd ezt követően az eredendő kockázati tényezők azonosítása
- Kockázat azonosítása: a releváns állítások és jelentős és lényeges számlaegyenlegek kijelölése
- Lényeges hibás állítás kockázatának becslése, de CSAK a releváns állításokra
- A kulcsfontosságú üzleti folyamatok megértése, és a kontrollok kialakításának és bevezetésének felmérése (“walkthrough)
- További könyvvizsgálói eljárások

Példa2: a lényeges (de nem jelentős) számlaegyenlegek lényeges hibás állítás kockázatának felmérésére. A különbségek bemutatása a jelenlegi és az új megközelítés között.

A gazdálkodó egységnél a bérköltség és a járulékai számlák egyenlegei **a végrehajtási lényegességet meghaladják**. A hozzá kapcsolódó kötelezettség számlák egyenlegei (munkabéreelszámolási számla, adókötelezettségek stb.) végrehajtási lényegesség alattiak.

Lényeges ügyletcsoportnak jelöltük meg a munkabéreelszámolási folyamatot, **lényeges számlaegyenlegnek** pedig a bérköltség és járulékai számlát. A munkabéreelszámolási folyamatra, mint lényeges ügyletcsoportra nem végeztük el a kontrollok kialakításának és bevezetésének a vizsgálatát, mivel alapvető vizsgálati eljárással (elemző eljárás, mivel a létszámváltozás, a járulék kulcsok ismeretében fel tudjuk állítani várakozásainkat) szerezzük meg a könyvvizsgálati bizonyítékokat.

Példa2: Jelenlegi módszer

Jelenleg hatályos standard szerinti lényeges hibás állítás kockázatának becslése

Személyi jellegű ráfordítások >100 M Ft				
A számlaegyenleg nagyobb mint, VL → valamennyi állításra meg kell nézni a LHÁK				
Állítások	Eredendő kockázat	Ellenőrzési kockázat	Lényeges hibás állítás kockázata	További könyvvizsgálati eljárások
Értékelés	alacsony	Magas	alacsony	Igen
Létezés	alacsony	Magas	alacsony	Igen
Cut-off	alacsony	Magas	alacsony	Igen
Teljesség	alacsony	Magas	alacsony	Igen
Bemutatás	alacsony	Magas	alacsony	Igen

További könyvvizsgálói eljárások: [kontrollok tesztelése](#), ha szükséges és alapvető vizsgálati eljárások

A táblázatból látható, hogy az ellenőrzési kockázat becslése magas. Ennek az a magyarázata, hogy mivel nem végeztük el a kontrollok kialakításának és bevezetésének a felmérését, ezért az ellenőrzési kockázatot magasra értékeltük.

Példa2: Új megközelítés

Az állítások lényeges hibás állításra való fogékonysága és a lényeges hibás állítás felmérése

A könyvvizsgáló megállapította, hogy nincsenek olyan állítások, amelyeknél fennállna a lényeges hibás állítás kockázata, vagy ha fennállna, a lényeges hibás állítás valószínűsége és/vagy mértéke viszonylag alacsony. A könyvvizsgáló ezért nem azonosított lényeges hibás állítás kockázatát, nincs releváns állítás, nincs tehát kockázatfelmérés minden állításra.

- Mindazonáltal, mivel a számlacsoport egyenlege nagyobb, mint a végrehajtási lényegesség, ezért bérköltség és járulékaira, mint lényeges számlaeigenlegre alapvető vizsgálati eljárásokat kell végeznünk.
- Ezeknek a könyvvizsgálati eljárásoknak az a célja, hogy megerősítsék azt az előzetes felmérést, amely szerint a könyvvizsgáló nem azonosította lényeges hibás állítás kockázatát.

Visszamérés (stand-back procedures) egy lényeges ügyletcsoporton, számlaegyenlegen vagy közzétételen

Új információ → felül kell vizsgálnunk a kockázatok azonosítását vagy felmérését.

- Meg kell fontolni, hogy a lényeges, de nem jelentős besorolásunk továbbra is megfelelő-e, tehát valóban nincs azonosított releváns állításunk. Ha mégis van, át kell sorolnunk jelentős kategóriába a számlaegyenleget.
- Alapvető vizsgálati eljárások végzése

Mivel nem előírás itt az összes állítás tesztelése, ehelyett, olyan állítás(oka)t mérlegelünk, amely(ek)ben, ha hibás állítás merülne fel, észszerű lehetősége van annak, hogy a hibás állítás lényeges.

2. rész Összefoglalása

- Áttekintettük a lényeges hibás állítás kockázatainak azonosításával és felmérésével kapcsolatos főbb változásokat.
  - Megismertük az új fogalmakat.
- Rögzítettük, hogy:
- Egy jelentős számla esetében többé nem kell minden állításra vonatkozóan értékelni a lényeges hibás állítás kockázatát.
  - A végrehajtási lényegességet meghaladó számláknál (lényeges, de nem jelentős számlaegyenleg) alapvető vizsgálati eljárásokat végzünk.
  - Áttekintettük az ellenőrzési kockázat felmérését.
  - A lényeges hibás állítás kockázatának új megközelítését összehasonlítottuk a jelenleg hatályos gyakorlattal.
  - Megismertük a visszamérés követelményét.

4

Dokumentálás

Szigorodó dokumentálási követelmények

Rögzíteni kell:

- a) Munkacsoport megbeszélését;
  - b) A gazdálkodó egységnek és környezetének, a vonatkozó beszámolási keretelveknek, valamint a gazdálkodó egység belső kontroll rendszerének felmérésével összhangban szerzett megismerés kulcsfontosságú elemeit és az információforrásokat;
  - c) Az azonosított kontrollok kialakításának értékelését és bevezetésének megvalósítását;
  - d) A lényeges hibás állításnak a pénzügyi kimutatások szintjén és az állítások szintjén fennálló azonosított és felmért kockázatait
- *A folyamatfelmérések során a megértésünkről szöveges leírást készítsünk a teljes kulcsfontosságú üzleti folyamatra + 1 mintán a végigkövetést (walkthrough-t) is dokumentálni szükséges, de csak a releváns állításra talált kontrollra végzünk hatékonysági tesztet.*

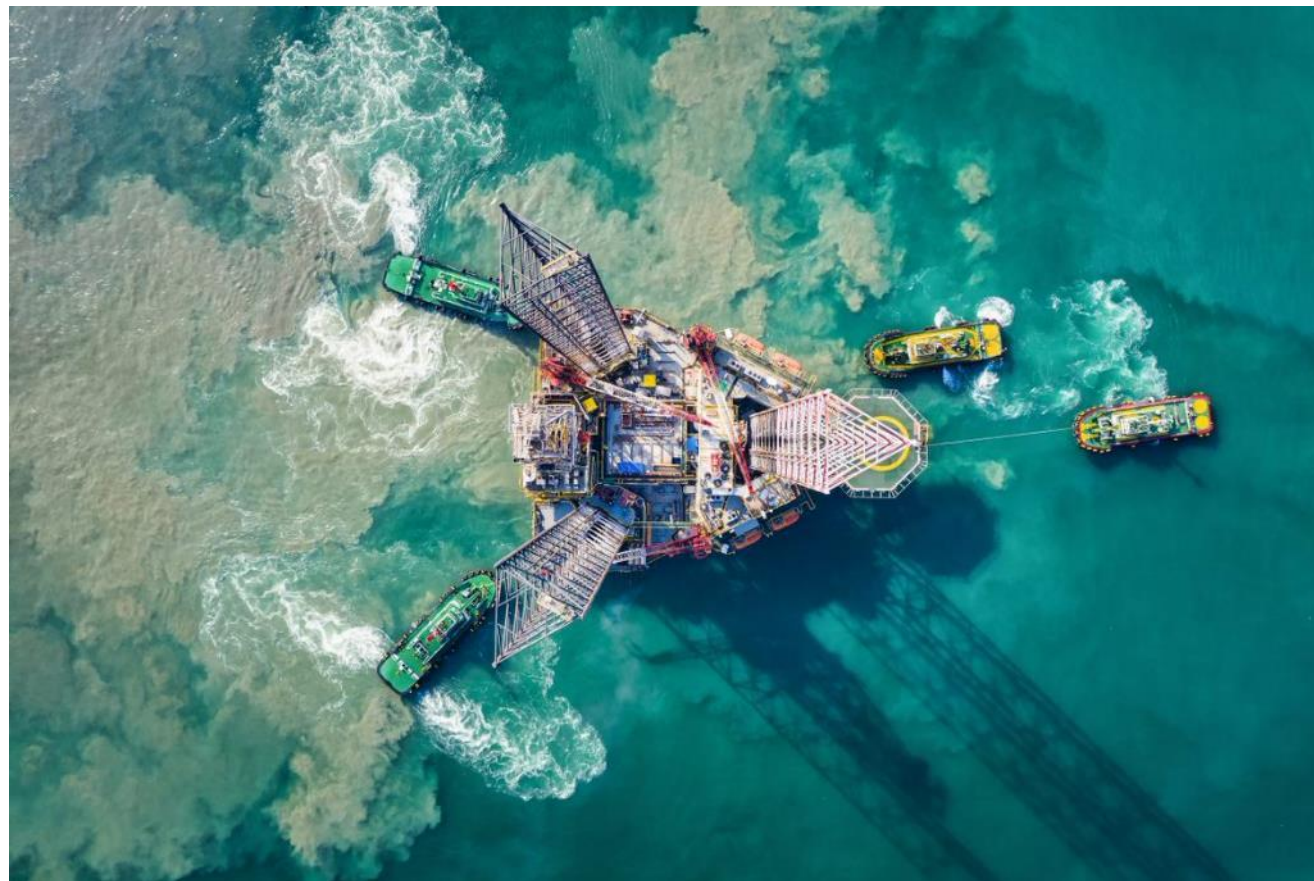

5

Összefoglalás

MI VÁLTOZOTT?

- Nagy hangsúlyt kapott a gazdálkodó egység és környezete megismerésének fontossága, különösen az IT környezet felmérése, az IT alkalmazásokhoz kapcsolódó kockázatok azonosítása, valamint a vonatkozó beszámolási keretelvek részletes megismerése;
- A kockázatfelmérési folyamat a gazdálkodó egység valós kockázatainak azonosítására és felmérésére fókuszál;
- A könyvvizsgálói munka a valós kockázatokra összpontosít, ezáltal növelve a hatékonyságot;
- Kevesebb munka végzése a nem kockázatos számlaegyenlegeken és nem releváns állításokon, csökkentve ezzel a munkaterhelést.

Köszönjük a figyelmet!